

GLASILO SLOVENSKEGA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI.

LETO XXII. V LJUBLJANI, 25. DECEMBRA 1919. ŠTEV. 10.-12.

Minulo čebelarsko leto.

Zaključili smo čebelasko leto, ki nam je prineslo nebroj skrbi in gorja, malo veselja, skoro nič dohodka — čebelarsko leto, kakoršnih nas Bog obvaruj. Pomnili ga bomo starejši čebelarji, ki smo sicer doživeli že marsikako polomijo. Pa tudi mlajši in začetniki ga ne bodo pozabili izlepa.

Ko smo v 6. številki letošnjega letnika opisali položaj našega čebelarstva koncem spomladne dobe, smo gojili še vedno nekaj nade, da se obrne poletje na boljše in da nam prinese rešitev jesen — ajda. Žalibog, da se te naše nade niso uresničile. Še vsem nam je v živem spominu, kakšen je bil mali in veliki srpan in kako slabo se je obnesla ajda, ta naša edina nada in edina rešitev. Mali srpan je že sam na sebi, če je še tako lep, vobče najbolj mršav za čebelo, posebno kjer ni hoje in kadar ne medi. Kakšen je bil pa letošnji mali srpan! Naravnost obupen! Vreme vseskozi nestanovitno, kar je največje zlo za čebelno pašo. Brez konca in kraja dež in burja, le tuintam kak lep, toda hladen dan, torej popolnoma brez vsake paše.

Že začetkom meseca sem opazil, da tisto malo medu, kar ga je bilo v mediščih od junija iz divjega kostanja, gine kakor kafra. Sredi meseca so bila medišča že prazna, suha, ne da bi bil odvzel le kapljico medu. Najbolj kritični so bili pa dnevi od 21. do 30. malega srpana. Dež vrh

dežja in mrzel veter. Zaloge so šle povsod h koncu. Lakota in tik za njo smrt sta začeli trkati na vrata posameznih najmočnejših panjev in zgodilo se je, da so čebele začele umirati od gladu sredi poletja, ko bi bili morali trčati spomladni in poletni pridelek. Kdor je hotel žival ohraniti, je moral krmiti. Marsikdo je zastonj iztikal po shrambi za pitancem in sladkorjem, in tako je prišlo, da je žalostno poginilo na stotine panjev.

Tudi veliki srpan izpočetka ni bil nič prida. Do 7. vedno nestanovitno. Šele 8. je nastopilo ugodno vreme in naredila se je uprav tropična vročina, ki je trajala do 22. Kljub temu, da je ta čas sam na sebi brez prave paše, so se čebele vidno poživile na sicer skromni paši na otavi in pokazala se je zopet tu in tam kaka kapljica medu. Pogum nam je rastel. »Letos bo pa vsaj nekaj na ajdi« — smo se tolažili, češ, da enkrat mora biti vendar konec te neznosne vremenske nestanovitnosti.

Pa zopet smo se varali. Prišla je doba ajdove paše. Kdor bolj natančno pozna to rastlino in vé, kako je muhasta, je že vnaprej prorokoval, da posebnega ne bo, ker so jo sejali v dežju in jo je pozneje precej oškodovala suša (od 8.—22. VIII.), posebno na močni ilovnati, od vednega deževja izprani zemlji. Pa vse to bi še ne bilo tako hudo, ako bi bila cvetela ob

primernem vremenu. Izpočetka je še nekaj kazalo. Toda ravno v sredi — na dan sv. Jerneja — je začelo deževati. Dež je trajal cele tri dni, spremljala ga je močna, ledeno mrzla burja, ki nam ni vzela samo medu, ampak tudi žival. V tistih treh, štirih dneh je ostala zunaj polovica delavk. Ko se je nato vreme zopet popravilo in ogrelo, je bilo pač še nekaj paše, zlasti prve dni kimavca, toda najboljši čas je bil že pri kraju in panji so bili že preveč oslabei. Tuintam, kakor je bila pač lega, je bilo nekaj, toda splošno veliko premalo, da bi bilo naše čebelarstvo v tem letu aktivno. Sklepni račun bo pokazal vsakomur, da smo močno pasivni in da so le redke izjeme, kjer bi bili stroški pokriti. Še bolj poredko bi pa naleteli na kak imena vreden prebitek.

Pa še neko drugo skrajno neugodnost kot posledico letošnjega vremena smo doživeli. To je čudno neredno rojenje! Znana stvar je, da ob slabih deževnih letih čebela rada roji. Letos pa nele da je rojila več nego je bilo treba, rojila je tudi n e r e d n o — veliko p r e p o z n o. Doba za rojenje je pri nas navadno vel. travna in se povečini konča z rožnikom. Letos je bilo največ rojev rožnika in se je rojenje zavleklo noter do velikega srpana. Čudno

je tudi to, da so rojili panji, ki niso imeli prav nobene zaloge medu. Pregledoval sem izrojence malega srpana, in našel več takih, ki niso imeli potem, ko je odletel iz njih drujec, nobene kapljice medu. Kaj čuda torej, ako so bili izrojenci in roji čisto na koncu in da je bilo treba v sredi poletja »z žlico« preganjati iz čebelnjakov glad in smrt.

Letos se je zopet prav jasno pokazalo, kako velik razloček je med velikim panjem s premakljivim delom in med majhnim kranjčcem z nepremakljivim satjem. Čebelne družine v A. Ž. panjih in v drugih večjih merah so se vsaj večinoma ohranile, čeprav niso mogle prida nabrati; kranjčci so pa, kakor navadno, prav pridno rojili in nazadnje je bilo vse suho ali pa celo mrtivo.

Toda sam velik panj ne zadostuje. Treba je tudi primerno ravnati z njim. Razna poročila in lastne izkušnje so pokazale, da se je sorazmerno vendarle nekaj doseglo povsod tam, kjer so bile čebele v rokah skrbnega in izurjenega čebelarja, ki ni zanemaril nobene prilike, ko je bilo treba uravnati čebelarstvo po vremenu in sploh po pašnih razmerah.

M. Humek.

Letni račun.

Dober gospodar, ki ne dela kar na slepo tjavendan, sklene račune koncem vsakega gospodarskega leta, kajti le pravilno sestavljen račun mu pokaže, pri čem da je glede te ali one panoge. Le na ta način se obvaruje, da nevedé in nehoté ne zabrede v dolgove in končno prejalislej ne propade.

Naši čebelarji žal vobče nimajo navade, da bi delali račune o svojem čebelarstvem obratu. Kvečjemu si kdo tuintam približno zabeleži kak večji izdatek v gotovini ali si površno izračuni kosmate dohodke, in ponavadi še več pove, nego je res.

To je pa velika napaka, ker na ta na-

čin nikdar ne vemo, kako pravzaprav stojimo, kakšne čiste dohodke imamo povprečno od čebelarstva in v koliko je upravičena davčna oblast, ki je začela tako neusmiljeno segati tudi v žepe čebelarjev. Vsakdo hoče namreč videti le dohodke — ogromne dohodke, ki jih baje donša čebelarstvo. Po stroških pa nihče ne vpraša. Popolnoma krivo je mnenje, češ, da čebelarstvo nič ne stane, da čebela sama skrbi zase, in da je ves donos čisti dobiček.

Za čebelarški obrat, pa naj bo kakoršnekoli, potrebujemo nekaj naprav, ki jih moramo kupiti. Čebelnjak, panji, razno orodje so take naprave, v katere smo vtaknili gotovo glavnico. Od te glavnice

bi vlekli obresti, ako bi jo bili naložili v hranilnico namesto v čebelarstvo. Izguba teh obresti pride med vsakoletne stroške. Pa še več! Našteti, za čebelarstvo neogibno potrebni predmeti se obrabijo in so vsako leto manj vredni. V 20.—30. letih se izrabijo popolnoma, in na ta način bi se glavница uničila. Tega pa ne smemo dopustiti. Zato moramo vsako leto vplačevati gotove odstotke od te glavnice, in sicer toliko, kolikor mislimo, da se vrednost naštetih predmetov vsako leto zmanjša. To je zopet vsakoletni takozvani amortizacijski strošek. Čebele in satje je blago, ki se obnavlja samo od sebe in nam povzroča samo enkratne nabavne stroške. Od te glavnice računimo samo obresti kot vsakoletni strošek.

Dalje imamo v čebelarstvu vsako leto večje ali manjše redne in izredne izdatke, n. pr. za pitanec, sladkor, vožnjo v pašo, zavarovalnino, popravila itd. Naposled moramo računiti tudi delo, ki ga imamo s čebelami skozi celo leto, bodisi, da imamo za to plačano moč, kakor pri večjih obratih, ali pa delamo sami. Tu pod nobenim pogojem ne drži običajna trditev,

češ, da so nam opravila pri čebelah le v zabavo in da jih izvršujemo ob prostem času in da ne moremo zahtevati za ta dela kakega plačila.

Dejstvo je, da zahteva umno čebelarstvo mnogo resnega in večkrat jako otepaivega dela, ki zasluži svoje plačilo kakor vsako drugo delo. Kje vzame čebelar čas za to delo, je njegova stvar. Ako čebelarji ob prostem času, namesto, da bi se zabaval ali počival, zato njegovo delo vendar ni manj vredno.

Dohodki iz čebelarstva sestojé vobče iz treh postavk, in sicer iz vrednosti pridelanega medu, voska in iz izkupička za prodane čebele (plemenjake, roje in matice).

Sledeči vzorec kaže preprost, pravilno sestavljen letni račun malega, dobro urejenega čebelarskega obrata za čebelarsko leto 1918-19 (od 1. XI. 1918 do 31. X. 1919). Po tem vzorcu si lahko vsakdo zase sestavi račun, iz katerega bo razvidel, kako se je obneslo minulo čebelarsko leto. Kdor hoče s takim računom uspeti pri davčnem uradu, mora seveda vse izkazane stroške verodostojno dokazati.

Jesenska opravila.*

Po končani jesenski paši zaključimo čebelarsko leto in napravimo obračun. Pri dobro urejenem čebelarjenju se tudi ob manj ugodnih letinah pokažejo uspehi. (Če ne v gmotnem, pa vsaj v moralnem oziru. Op. uredn.)

Ako pregledujemo panje, se takoj prepričamo, kako umeva posamezen čebelar svoj posel. Bil sem v mnogih čebelnjakih, a žalibog skoro povsod, razen nekaj častnih izjem, sem našel vse polno slabičev, ki so bili seveda popolnoma suhi. Naj bi letošnje leto izmodrilo naše čebelarje, da bi se držati načela: »Nobenega slabiča več v čebelnjak, kajti ti so nam samo v nadlogo, žalost

in škodo!« Letošnje mizerije ni kriva samo manj ugodna letina, temveč so k temu veliko pripomogli tudi čebelarji sami, ker so gojili slabiče ali sploh nepravilno ravnali s čebelami, kajti kar je prebilo slabo poletje, je bilo uničeno vsled ropanja.

Prva čebelarjeva skrb mora biti, da takoj po končani jesenski paši ukrene vse potrebno, da ne povzroči ropanja. Predvsem je treba zožiti žrela in dokler je lepo in toplo vreme, ne pregledovati ali celo razdirati panjev. Počakati torej s tem delom, dokler ne nastopi deževje in hladnejše vreme! Naletel sem pa tudi čebelarja, ki je razpostavil ob najlepšem vremenu prazne medene panje zunaj čebelnjaka z namenom, da jih čebele obližejo. S takim ravnanjem se povzroči ropanje,

* Vsled tiskarske stavke zakasnelo. (Op. ured.)

kri je čeli okolici v veliko škodo. Še bolj pa moramo obsojati pitanje na prostem, ker s tem gotovo povzročimo ropanje. Zatorej je medsebojna kontrola potrebna, ker s tem bomo ropanje gotovo popolnoma preprečili.

Druga važna jesenska naloga čebelarjeva je odbira plemenjakov.

Napreden čebelar bo odločil plemenjake že pred jesensko pašo. Vodila za odbiro naj nam bodo lastnosti in kakovost panja: Dobra, mlada matica, lepo delo (čebelno) in dovolj zaloge. Ne odbirajmo plemenjakov tako, kakor je ponajveč navada, da prezimimo le tiste, ki močno roje in šume, ampak ozirajmo se na zgoraj navedene lastnosti. Le na ta način bomo uspešno čebelarili.

Pri čebelarstvu na med moramo izvršiti še drugo jako važno delo: izmenjavo matic. Izmenjali bomo le slabe matice ne glede na njihovo starost, kajti namen izmenjave je, da izboljšamo uspehe in poživimo kri. Šele pri čebelarjenju na med jasno opazimo različen donos med posameznimi panji, če tudi oskrbujemo vse enako. Kje tiči pravzaprav vzrok, da je razloček na donosu med posameznimi enakomernimi in enakomerno oskrbovanimi panji 15 kg in še več? Edin vzrok je matica! Zatorej bomo izmenjali tiste, ki ne odgovarjajo naši zahtevi. Dodali pa bomo vedno le dobre, mlade in čvrste matice.

Izmenjavo izvršimo tako-le: Odstranimo matico, ki jo mislimo izmenjati, in počakamo, da se panj zave brezmatičnosti. Nato dodamo novo mlado matico zaprto v matičnici, ki jo pritrdimo na sat v sredini gnezda. Ko čebele matico sprejmo, kar spoznamo po njihovem obnašanju, jo izpustimo, in sicer navadno čez dva dni po dodajanju. Po preteku petih dni panj pregledamo, da se zagotovo prepričamo, če je panj v redu.

Če imajo panji, katerim mislimo izmenjati matice, tudi malo čebel, in jih hočemo obenem okrepiti z muhami, se poslužujemo drugega načina:

Panju istotako odvzamemo matico in mu po preteku par ur, ko se zave brezmatičnosti, dodamo čebele z matico vred. Tako hkrati izmenjamo matico in dodamo čebele, ter si s tem prihranimo veliko dela in ne razburjamo po nepotrebem čebel.

Poleg izmenjave matice dodajemo plemenjakom, ki so šibki na muhi, tudi čebele. Najpreprosteje in najbolj izvršimo to v A. Ž. panjih tako-le:

V prazno in zaprto medišče vsujemo potrebno množino čebel, lahko tudi z matico vred, in jih pustimo, da se sprimejo v grozd. Naslednji dan dvignemo deščico z matične rešetke, ki je bila pokrita, in pustimo, da se čebele same spršijo v plodišče. Pripomniti je treba, da čebele, ki jih dodamo, ne smejo biti sestradane.

Šele ko smo izvršili vsa ta dela, začnemo, ako ni dovolj lastne zaloge, plemenjake krmiti. To delajmo vedno zvečer, in sicer v velikih porcijah naenkrat, tako da smo tudi v večjem obratu v nekaj dneh gotovi. Že jeseni moramo skrbeti za zadostno pomladansko zalogo. Najbolje je, da ima vsak A. Ž. panj najmanj 10 kg zaloge.

Ščasoma prihaja vedno hladnejše vreme in tedaj čebele zadelamo. Panji naj bodo tesno stisnjeni. Eventuelne špranje med panji zamašimo s papirjem. Izletnico v medišču dobro zamašimo zunaj in znotraj zaradi prepaha, dočim ostane žrelo v plodišču popolnoma odprto, razen če uporabljamo zaporo, da ubranimo vhod mišim.

Satovje poberimo iz medišča šele proti koncu kimavca zaradi molja. Tako si prihranimo tudi nepotrebno žveplanje. Satje shranimo v dobro zaprti omari, da ubranimo dohod mišim in večšam.

Matično rešetko pustimo v panju in jo pokrijemo z deščicami, nato jo odenemo s slamnico, papirjem ali drugo odejo. Okence (mrežo) v plodišču zastremo s papirjem. Šele ko je že precej hladno, zadelamo tudi prazni prostor za okencem s slamnico.

S tem smo dokončali zadnje jesensko delo v čebelnjaku. Čebelicam privoščimo mir, kajti le potem se bomo spomladi veselili vstajenja in življenja v vseh panjih.

Čebelar ima pa tudi pozimi obilo dela izven čebelnjaka, ako hoče doseči uspehe in imeti lepo urejeno čebelarstvo.

J. Okorn.

Nekoliko opazk iz prakse.

(K Jakeljnovemu članku »Proč s prevešanjem!«)

Na prvi pogled se je hotelo zdeti, da je članek »Proč s prevešanjem!« v »Čebelarju« brezpomemben, nekak nebodigatreba, pa ravno nasprotno, potreben je bil in povzročil bo pojasnitev marsikaterega vprašanja. Prav, da se je o tem predmetu razvila živahna polemika; le pogovorimo se, imejmo pa pred očmi le stvar in razprava naj ne zaide v osebnosti. I jaz si dovoljujem spregovoriti k stvari, dasi bom o prevešanju govoril bolj kratko, podrobneje bom pa presojal razne točke iz utemeljevanja in dokazov Jakeljnovega članka, ki so več ali manj splošno važne v čebelarski praksi.

V uvodu piše g. J., da za prevešanje ni nikakega sistema, nikakih določenih pravil. Pač, g. J., so natančna pravila; ako jih pa kdo izpreminja po svojih razmerah, je to stvar dotičnika, ki mora imeti vzrok za to. Preuss piše natančno: Čas prevešanja je 10 dni pred glavno pomladno pašo (pri njem akacija). Po njegovi metodi ljudstva do tega časa celo plodišče napolnijo oz. dobro obsedajo. On prevesi vse sate, razen dveh sprednjih pri žrelu (povprečna ali topla stavba), in na te da matico. Plodišča pa ne napolni naenkrat z drugimi satí, ampak pride ne k prvima dvema s a m o 4 prazne, tako da je zdaj plodišče skoraj za polovico zoženo. Vzrok ima gotovo v tem, ker bi v vališču prevelikega prostora čebele spočetka ne mogle dovoljno ogrevati, zlasti ker on čebelari v precej hladnejšem podnebjú, nego je v južnih delih Slovenije. Mislim pa, da bi bilo to več ali manj vpoštevanja vredno tudi pri nas na Slovenskem. Prevešeni satí se dajo v medišče v ravno tistem, ne izpremenjenem redu, kakor so bili

v plodišču. Čez 8 dni po prevešanju doda Preuss še 3 prazne sate ter s tem plodišče napolni. Najdalje 21 dni po prevešanju, oziroma 36 dni pred koncem glavne paše, pa pripre matico na dva sata (pri vratih, da si olajša naslednja opravila). S tem on omeji zalego, da nima po končani paši prevelike množine čebel. To poslednje pripiranje matice seveda nima pomena, ali pa se preloži na poznejši čas v tistih krajih, kjer je ajdova ali kaka druga izdatna jesenska paša, kajti v teh krajih moramo gledati, da matica ravno v juliju najobilneje nastavlja zalego, ako hočemo imeti v jesenski paši obilo delavnih moči.

To so glavna pravila Preussovega prevešanja. K uspešnemu prevešanju pa je potreben tak panj, ki ima v plodišču in v medišču enako mero ter se v njem prostor zamore poljubno razširiti in zožiti. Na tem poslednjem nedostatku trpi tudi, žal, A. Ž. panj, kakor vsi listovni panji današnjega ustroja. Omenim pa takoj, da ne nameravam tukaj kritikovati A. Ž. panja; saj ga je pred leti med vsemi tozadevnimi kritiki mojster, g. Žnideršič, sam najbolj pravično ocenil ter priznal tudi njegove hibe, kakoršnih seveda ne pogrēša nobeno človeško delo.

Preden preidem k nadaljnjim razpravam, se takoj pridružim mnenju g. Lakmajerja: Vse ni za vsakega! Prevešanje ni za vsak kraj in ne za vsakega čebelarja. Kdor nima izdatne pomladne oziroma poletne paše ali ne more take paše izkoristiti, naj se ne bavi s prevešanjem. Komur čebele brez tega nanosijo preobilo medu, temu pa prevešanja ni treba. Kjer je izdatna paša

samo v jeseni v ajdi, kakor pri nas, tam se s prevešanjem spomladi ne doseže drugega nego obilno število čebel v takem času, ko ni paše. Odločilna pri tem pa je čebelna pasma — rojivna ali nerojivna; naša čebela navadno — vsaj za nekatere čebelarje — še premalo roji. Nadalje, kdor hoče vršiti tako »globoke operacije«, kakor je prevešanje, mora čebelno življenje in naravo dobro proučiti, sicer se največjih pogreškov niti ne zaveda ter ne uspeh pripisuje metodi. Preuss je svojo metodo jako natančno opisal, kdor se je hoče oprijeti, jo mora temeljito preštudirati. On je bil mojster, kakoršnega ne more soditi vsak začetnik.

V naslednjem si oglejmo v Jakeljnovem članku še nekatere točke splošno praktične vrednosti. V uvodu piše g. J., da napolni medišče z izdelanim satjem in s par satnicami. Pri nas bi to ne kazalo. Jaz odprem medišče šele, kadar je plodišče prenapolnjeno ter čebele nekoliko pred žrelom ležijo; in to tudi tedaj, ako hkrati ni posebne paše, ker čebele spadajo v »stanovanje«. Pri pravilnem čebelarjenju ne smejo čebele nikdar izredno zunaj ležati, razen v hudi vročini. Ko odprem medišče, ne dam celega naenkrat na razpolago, ampak le polovico, ker bi se vsled navzgor odhajajoče toplote plodišče naenkrat nepotrebno ohladilo. Tudi ne dam samih praznih satov, ampak iz plodišča denem sate z medom brez zalege, kolikor jih najdem, le ostali prostor izpolnim s praznimi. Istotako odvzete v vališču nadomestim s praznimi. Vsled tega se mi ni treba nikdar bati, da bi čebele ne zasedle medišča, ker že obsejene sate tjakaj premestim in obenem ne odprem prevelikega prostora. Da bi pa silil čebele v medišče z zalego (kakor delajo ponekod izven prevešanja), se mi zdi brezpomembno, ker čebele morajo gor le zaradi zalege, glede donosa medu pa se nič ne izpremeniti. Satnice pa po moji metodi nikdar ne pridejo v medišče; tukaj rabim izključno le staro, trdno satovje, s katerim se pri izmetavanju varneje dela. Satnice dajem torej vselej izdelovati v plo-

dišču, in sicer tik k zalegi ali po eno vmes. Pri tem se mi nikdar ne godi, kakor g. J., da bi mi jih čebele pokvarile s trotovino. Vsakemu panju pustim 1—1½ kvadratnih decimetrov trotovine, kar čebelnemu naravnemu nagonu zadostuje, in vsled tega mi mojega dela ne pačijo. Imenovano množino trotovine dam vsakemu panju ob periferiji zimskega sedeža, t. j. šesti ali sedmi sat proti vratom. Vsa odvišna trotovina se odstrani v teku leta, kadar je prazna, ali v jeseni po končani paši. Ne rabim nikdar kake »trotove pasti«, še manj pa mi je treba tistega ostudnega »obrezovanja«, kar označuje le najgršega suroveža, ne pa umnega čebelarja. Saj tega i g. J. ne odobrava, vendar se izdaja, da ima s preobilno trotovino več ali manj preglavice; ponavlja namreč v svojem spisu večkrat: »takoj trotovino poreži«, ne pojasnjuje pa, ali prazno, ali kar z zalego vred.

V odstavku A omenja g. J. nizko medišče. To je ameriškega izvora in večina čebelarjev še ne ve temu vzroka ozir. pravega pomena. V Ameriki se veliko trži z medom v satovju ter se tak rajši kupuje in dražje prodaja. Amerikanci pa dobro vedo, da se v velikih satih ne da zlahka pridelovati popolnoma pokrit med v satju, zato imajo v medišču nizke satnike in v tiste vložene še zopet po 3 do 4 manjše okvirce. Dalje pravi, da drugod obešajo v medišče le čebelno satje. Seveda, ker vedo, zakaj; tudi pri nas bi morali tako, ker trotovina ne spada nikdar v medišče. Dalje omenja, da je v medišču topleje nego v plodišču, da imajo ponekod zato nižja medišča ter da zaradi višje toplote čebela med nosi navzgor. To menda ne bo pravo. Pomen nizkih medišč smo že omenili. Toplota po fizikalnih zakonih res sili navzgor ter se je v slabo narejenih panjih, zlasti še, če se odpirajo odzgoraj, veliko izgubi; pa čebele imajo zmožnost, da z obilnejšim uživanjem in telesnim naporom — torej na lastno škodo in na škodo čebelarjevo — zamorejo toploto omejiti na gotov kraj (skupaj držati), oziroma v večji meri proizvajati tam, kjer je najbolj

potrebno. Ob dobri paši, kadar je v medišču živahno delovanje ter se tudi proizvaja vosek za pokrivanje medu, je menda toplota precej enaka, kakor v plodišču, ob slabejši paši pa je navadno nižja. Čebele pa imajo tudi to zmožnost, da previsoko toploto, ako se kje v panju nakopiči, s takoimenovanim ventiliranjem odstranijo. Vsak je že občutil, ako je ob dobri paši držal roko pred žrelo, kako ob močnem šumenju čebel puhti topla sapa iz panja. Prav ima g. J., ko omenja, naj bo medišče skrbno zavarovano, da ne more toplota odhajati. Pa še več! Ves panj naj bo dobro izdelan, da toplota, ne le v medišču, ampak nikjer ne odhaja.

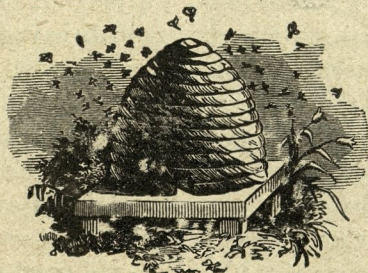
Žrelo, misli, da ima A. Ž. premajhno. Komur je premajhno, naj naredi večje. Velika večina raznih panjev ima žrelo 1 cm visoko in do 10 cm široko; po moji izkušnji to zadostuje. Nekateri najnovejši panji imajo velika žrela, po celi prednji strani, pa to se mi zdi odveč. Pri tako velikem žrelu so čebele vedno več ali manj brez moči proti raznim nepovabljenim gostom.

V odstavku B nadalje do konca spisa se g. J. izdaja, da bi bilo dobro, ko bi še izpopolnil svoje čebelarstvo znanje in spretnost. Da se čebele izgublajo, da je prevešanje gnusno delo, da se mora satje žveplati ter da je to čebelam škodljivo, da se s prevešanjem lahko čebele zastrupijo itd., vse to so mi nove in neumljive teorije. Prevešanje ni nič hujše delo kakor vsako drugo, pri katerem se večina satov iz panja vzame. Kaj pa pri odjemanju medu, ali tam tudi čebele trosite? Zakaj bi se moralo ravno zaradi prevešanja »satje žveplati vsaj dvakrat«, mi je velika uganka. Vsak čebelar, vsaj oni, ki ima ve-

liko zalogo satovja, mora žveplati; pa ne »vsaj dvakrat«, temveč od začetka maja do oktobra vsak mesec enkrat. Ako se tu ali tam kak posameznik temu izogiblje ali imenuje to »čebelam škodljivo«, to na stvari nič ne izpremeni; dejstvo pa je, da je žveplanje satovja razširjeno malodane po vsem svetu ter ni še znano kako drugo sredstvo, ki bi bilo splošno in v velikem uporabno ter bi satje zanesljivo varovalo pred veščo. Kaj pa naj počne večji čebelar, ki ima na tisoče satov v zalogi, od katerih v slabejših letinah po več sto satov leta in leta v shrambi miruje. Da bi bilo žveplanje satja čebelam škodljivo, še ni dognano, to je le mnenje; za gotovo vemo le to, da je žveplanje škodljivo — veščam. Saj menda ne shranjujete oziroma ne žveplate satovja v mediščih obljudenih panjev!? — Kako bi se čebele s prevešanjem zastrupile, to presega vso mojo — sicer skromno — »čebelarstvo modrost«. Da bi se zalega deloma prehladila, je seveda mogoče, če »čebelar« nerodno dela in satovje vse križem premeša ter v drugačnem redu — pravzaprav v neredu — postavi v medišče. Preuss dene sate v medišče v neizpremenjenem dosedanjem redu; on priporoča »sate prevešati«, ne »sate premešati«!

Kakor vsaka operacija, tako tudi prevešanje rodi uspeh tam, kjer so krajevne razmere temu primerne in — ako se izvršuje prav, na podlagi temeljitega poznanja čebelnega življenja in strokovne vede. Saj je veliki mojster br. Berlepsch že pred 50 leti rekel: »Predvsem se učite teorije, sicer ste vse življenje šušmarji!«

Iv. Jurančič.

Izkušnje o prevešanju.

V vsaki številki »Slov. čebelarja« vidimo, da je zanimanje za A. Ž. panj vedno večje. Kdaj je bil naš list bolj zanimiv nego takrat, ko je g. Podgornik kratkomalo razsekal ta panj na kosce? Nikoli do sedaj! Komaj sem čakal nove številke, ki pa so bile v istem času vsled vojnih razmer bolj redke. Koliko je bilo pred kakimi desetimi leti čebelarjev, ki so prezimovali po 100 kranjčev? Gotovo ne toliko, kolikor je danes čebelarjev, ki prezimujejo po 100 A. Ž. Mislim, da se imamo temu zahvaliti ne toliko A. Ž. panju samemu, kakor pa obratu v njem, namreč prevešanju.

Ne vem sicer, kje čebelari g. J. (V Lahovičah pri Komendi. Op. ured.) Iz njegovega pašnega popisa morem le sklepati, da bi pri nas morala biti boljša paša, kakor pri njem. Saj rasto v našem kraju poleg divjega in pravega kostanja skoraj iste medunosne rastline, kakor pri njem, pa bi brez prevešanja, razen kadar med jelka, ne pridelali nobenega medu. Iz tega sledi, da iste rastline v različnih krajih različno mede in se mora v podrobnostih vsak čebelar prilagoditi razmeram, v katerih čebelari. Vsakdo g. J. prav iz srca privoščiči, ako pridelal med brez prevešanja. Čudno se mi pa zdi, da g. Žnidaršič, ko je sam svoj panj vsestransko preizkusil in imel prav lepe uspehe, ni prišel do zaključka, da se več doseže brez prevešanja, kakor s prevešanjem. Pripoznam, da s prevešanjem še nismo čisto na jasnem. Vsled tega pa moramo ravno poskušati, ker le potom večletnih temeljitih izkušenj bomo prišli do končnega najboljšega uspeha.

Iz sedanjih izkušenj morem reči le to, kar sem že omenil, da brez prevešanja ni medu. Rad bi videl, kdaj bodo šle čebele brez prevešanja v medišče, ali pa, da mi bodo tam celo izdelovale satnice. Saj se jih še v vališču nočejo oprijeti vsak čas. Tudi jaz sem letošnjo pomlad poskusil pri enem panju z nastavkom. V vališču je bilo natlačenao polno živali, celice od prve do

zadnje polne zalege in medu, paša nekaj časa prav dobra. Ali mislite, da so kaj porajtale za odprto medišče? O, kaj še! Prav mirno so sedele in niti na misel jim ni prišlo, da bi nosile med v medišče. Ko bi bila ostala dalje dobra paša, bi bil mogoče rojil, tako pa še to ne. Vse druge panjove sem prevesil, pa sem dobil iz njih nekaj medu, iz nastavljenca pa prav nič.

G. J. ima, kakor vidim iz njegovih izvajanj, zelo rad roje. Tudi meni bi bili všeč. Toda kdo mi jih bo lovil iz 40. A. Ž. panjev, ko je mojega sveta pred čebelnjakom komaj 7 metrov, krog in krog samo tuji sadni vrtovi ter sem samo zjutraj in zvečer doma. Sosedje bi se mi za vsakdanje rojeve obiske kmalu zahvalili. Tudi smoter bi bil zgrešen, kajti A. Ž. panj je tako urejen, da se rojenje kolikor mogoče prepreči in pridobi čimveč medu. To je pa v največjih krajih mogoče doseči le s prevešanjem.

Prevešanje tudi ni tako hudo, kakor ga opisuje g. J. Meni se zdi to delo ravno tako prijetno, kakor bi roje lovil, mnogokrat še lepše. Saj je prevešanje nekako nadomestilo za rojenje v A. Ž. panju.

Čebele se po prevešanju malo časa razburjajo, komaj en dan. Seveda je predpogoj, da pravilno prevešamo. Okvirje moramo postaviti v medišče v istem redu kakor so bili v plodišču. Ako pa gnezdo popolnoma raztrgamo in zmešamo, si čebele gotovo ne uredi novega stana tako hitro.

Po prevešanju, ko je plodišče zopet polno, res rade nastavijo matičnjake. Da pa ne izrojiijo, se prav lahko odpomore. Matico moramo tako ali tako, če mogoče, vsako leto menjati. Ko so matičnjaki tukaj, staro matico ugonobimo, kadar prične mlada peti, ostale matičnjake izrežemo, mladica se nato kmalu oplodi, izmenjava je gotova in rojenje preprečeno. Na ta način pradedmo kmalu do pristnih mladih matic, skrbi radi rojenja so pri kraju, panj

pa ostane celo leto dovolj močan, da izrabi lahko vsako tudi manj izdatno pašo.

Od panjev, ki so bili prevešeni in niso rojili, smemo pričakovati donosa, od onih pa, ki jim nastavljam ali pa če rojijo, pa

nič. Saj je znan čebelarski pregovor: »Dosti rojičev, mnogo mrličev.« Boljši je en močan panj nego trije slabiči.

Janko Babnik. — Vič.

Prevešanje in nastavljanje.

Kakor bi podrezal v sršenovo gnezdo, tako je završalo med čebelarji, ko je g. Jakelj objavil svoj članek: »Proč s prevešanjem!« Vesel pojav, ki priča o velikem navdušenju za umno čebelarstvo. Manj veselí seveda pa so rezultati te debate, ker vse kaže, da so čebelarji še vedno taki kot so bili — namreč vsak malo preveč zaverovan v svojo prakso. Vsak si misli: »Moja je pripravna in najboljša!« Vsak doseže po svojem načinu najboljše uspehe — močna ljudstva, malo zalege in veliko medu. In s tem je glavni namen dosežen.

Komu naj sledi pa začetnik, ki še nima svojega načina? Ali onim, ki prevešajo, ali onim, ki nastavljajo? Najbolje bo, če oba načina poizkusi. Tudi jaz sem poizkušal; lansko leto s prevešanjem, pa se mi ta način ni nič prikupil, zato sem ga letos opustil. Kako sem letos čebelaril v A. Ž. panjih, naj opišem bolj obširno.

V začetku sušca sem kupil dva kranjiča z mladima maticama in peščico čebel. En teden sem jih imel v čebelnjaku v starih panjovih, da so se privadile na prostor, potem sva jih s prijateljem preselila v plodišče dveh A. Ž. panjev. V vsako plodišče sem nastavil po en poln sat medu, 7 praznih izdelanih satov. V en okvir pa sva z laticami pritrdila že nastavljeno zalego. Prijatelj me je strašil, da bodo zmrznile. Zadelal sem jih, kar najbolje mogoče, ter jih pustil en teden popolnoma v miru, potem sem jih začel pitati redno po dvakrat na teden. Pogledal jim pa v prvem mesecu nisem prav nič v gnezdo, zadovoljen sem bil, da so le malo zašumele, ko sem odprl vratica. Koncem aprila pa sem se vseeno hotel prepričati, kako so se kaj namnožile. Odvzamem blazino, in glejte,

vališče je bilo polno, vsi sati zaleženi z lepo zdravo zalego. Treba bi jih bilo prevesiti, pa si nisem upal zaradi skrajno grdega vremena in hudega mraza. Bal sem se gnilobe, ki je že marsikakemu čebelarju pod Grintovcem uničila najlepše plemenjake, in to baš v zgodnji spomladi in v panjovih večje mere. Kaj torej storiti?

Dober nasvet je veliko vreden, sem si mislil ter šel ponj k večjemu in preizkušnemu čebelarju g. Jakeljnu. Povedal sem mu svoje težave in dobil ta-le nasvet: »Pusti vališče pri miru, ker je temperatura tako nestalna (sukala se je od -3° do $+18^{\circ}$ C), v medišče pa nastavi prazne izdelane satove!« Tako sem tudi naredil in, hvala Bogu in g. Jakeljnu, dobro se mi je obneslo. Medišči sem napolnil z nepolizanimi satovi iz prejšnjega leta, in to je privabilo čebele v višavo, kjer je bilo kmalu vse živo. Bal sem se pa vseeno, kaj bo, ko čebele pridejano satje posnažijo. Kmalu pa sem se potolažil, češ, ako se umaknejo nazaj, jih bom pa zopet izvabil v medišče z drugim nepolizanim satjem. Ko sem jim pa po preteku enega tedna hotel satje zamenjati, je bilo medišče že tako gosto zasedeno, da se mi je zdelo škoda brodirati po njem in sem rajši vse skupaj pustil v miru.

Ko sem pa prišel 5. junija opoldne pred čebelnjak, zagledam na bližnjem drevesu prekrasen roj — mislil sem, da so se vsedli skupaj gotovo trije roji, pa bil je samo eden, namreč oni iz A. Ž. panja. Bil je tako velik, da je obsedel in izdelal vseh 9 satov v eksportnem panju.

Sedmi dan je zapela matica — družka nisem maral — zato pa hajdi nad matičnjake. Vse matičnjake sem porezal, pa

je še vedno pel in tudi rojil. Ena matca mi je ušla v medišče, dobil sem jo šele, preden sem družčka vrnil starcu.

Ko sem rezal matičnjake, sem opazil, da v vališču ni bilo pravič medu, temveč sama zalega, ko sem pa v medišču iskal nagajivo matco, se nisem mogel načuditi lepi zalogi; nad polovico vsakega satu je bila zadelana, veliko je bilo pa še odkritega.

Radovednost me je gnala, kako je kaj z mediščem v drugem panju, ki je ravno začel peti na družčka. Čudil sem se, ker bil je še bolj zanošen kot prvi. Polovico medišča sem brez škode izpraznil, polovico pa pustil pridnima družinama za njih lastno uporabo.

Poleti sta se panjova dobro pripravila za glavni naskok v ajdo. Zanosila pa sta ob ajdi najprej vališče in šele zadnji teden v medišče. Dobil sem iz vsakega medišča samo 5 do 6 kg medu, pa sem popolnoma zadovoljen, ako pomislim na zares slabe razmere pred ajdovo pašo.

Zaključek moje kratke izkušnje bi bil ta-le:

1. Tudi z nastavljanjem se pride do dobrega uspeha. 2. Začetnikom, med katere prištevam tudi sebe, bolj priporočam nastavljanje, ker je bolj enostavno, bolj pripravno in tudi bolj varno zaradi mraza spomladi. 3. Starim, v prevešanju izkušenim čebelarjem, ki ljubijo teorijo, pa priporočam, da naj statistično dokažejo, da je vosek, katerega morajo narediti čebele v vališču (»Slov. Čeb.« št. 6, str. 75., toč. 3), po prevešanju več vreden, kakor med, katerega pri nastavljanju odlože v medišču.

Jan. Burnik.

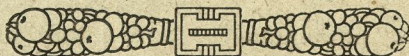
Pripis uredništva. Vaš slučaj je zelo zanimiv, obenem pa tudi kaj neverjeten. Ker pa nimamo nobenega povoda dvomiti

nad Vašo verodostojnostjo, moramo pripisati tako izreden uspeh ugodnim pašnim razmeram in pa srečnemu slučaju. Najbolj neverjetno se nam zdi, da sta se slabička, preseljena sušca meseca iz kranjčkov v razmeroma ogromni plodišči A. Ž. panja, tako razvila, da sta rojila in povrhu tega še nanesele znaten prebitek. Povedati bi bili morali še, kako sta se obnesla oba roja. Potem bi bila slika popolna. Da niste prevešali, ampak kar nastavili v medišče izdelano satje, ni bilo seveda nič napačnega. Toda kdor hoče delati tako, mora imeti satje in izbornopaso, pa na roje mora biti pripravljen. Če pa se brani rojev in nimam satja, poleg tega pa le bolj slabo pašo, moram prevešati.

Zoper prvi dve točki Vaših končnih tez torej ni ugovora, ako so pogoji za to dani. Samo glede prehlajenja ste preveč boječi. Prevešamo navadno vel. travna in takrat je že toliko gorko, da je vsak strah v tem oziru popolnoma neopravičen, ako ravnam količkaj pametno. Sicer pa morate vedeti, da kužna gniloba nikdar ne nastane vsled prehlajenja, ampak ta bolezen je kuga, ki se na razne načine, (kakor vsaka druga kužna bolezen) prenaša od okuženih čebel na zdrave.

V tretji točki se pa ne razumemo prav. Saj vendar nihče ne preveša zato, da bi pridelal čimveč voska, ampak v glavnem zato, da prisili žival, da zasede medišče, da se prepreči rojenje, in izpočetka zato, da pridelamo potrebno satje. Pozneje, ko imamo dovolj satja, damo vsako leto le kaj malega izdelati, da zadostimo naravnemu nagonu.

Še enkrat poudarjamo, da je pri presojanju našega vprašanja: ali prevešajmo ali nastavljajmo, imeti pred očmi vedno posebno dva momenta, in sicer: **pašne razmere in obsežnost čebelarskega obrata.**

Shranjevanje satja.

Več ali manj o vsakem čebelarstem opravilu se razpravlja v našem društvenem glasilu, pogrešamo pa debate in navodila o načinu, kako svoje satovje dobro shraniti čez zimo oziroma do zopetne uporabe. Posebno žalostno je v tem oziru v kmetških čebelnjakih, kjer se čebelari še po starem v kranjičih brez premakljivega dela. Kako nekateri postopajo s tem dragocenim blagom! Razmetano in nezavarovano leži po vseh kotih v čebelnjaku in drugod, da ga obleze in onesnaži vsakovrsten mrčes, dokler ga popolnoma ne uničijo miši in molj.

Vsak napreden čebelar mora skrbeti, da si pripravi zadostno zalogo satja za svoj čebelarski obrat, kajti brez satja je nemogoče uspešno čebelariti. Važno vprašanje je torej, kako satje shranjevati, da ne pridejo do njega miši, zlasti pa da ga ne uniči molj.

Glede miši je mogoče samo eno pravilo: Spravi satje v tak kraj, da miši ne morejo do njega!

Druga je pa z moljem. Svojčas in tudi še dandanes se vse preveč priporoča žveplanje satja. Jaz sem pa temu vedno nasprotoval, ker sem mnenja, da žveplo čebelarom škoduje, in domnevam, da je vsled tega toliko čebelnih bolezni, ker čebelarji satje preveč žveplajo. (To je domneva, ki ni dokazana. Seveda je velik razloček, ali žveplamo prazno in suho, ali pa medeno satje. Op. ured.) Pri svojih čebelah nisem še nikdar opazil kake bolezni, ker satja še nisem nikoli žveplal. Žveplanje je pa tudi protinaravno. Ako žvepleni duh odbija molje, ali ne velja ravno isto tudi za čebele? Dvomim namreč, da bi se ta duh iz satja izgubil popolnoma, ako satje še tako prezračimo pred uporabo.

(Tudi to ne bo držalo popolnoma! Pravzaprav ne žveplamo toliko zato, da bi molja odbijali od satja, ampak zato, da že v kali sproti zamorimo nje-

govo za lego, preden nam je naredila kako škodo. Zato moramo pa žveplanje večkrat ponoviti, ker njegov učinek takoj preneha, ko se žveplov dvokis (plin, ki se tvori pri gorenju žvepla) razgubi po zraku. Kakor torej žveplanje moljevi zalegi nič ne škoduje, ko se enkrat imenovani plin razprši, tako menda tudi na čebelo ne bo imel posebnega vpliva. Op. ur.)

Prezračevanje žveplanega satja pa je tudi zelo zamudno in poleg tega nevarno, da se ne prikrade nanj kaka druga nadloga. Najbolj varno je, da vzamem satje iz shrambe takrat, ko ga potrebujem, in ga takoj dam čebelarom. In v jeseni je ravnatko važno, da satje nemudoma spravim. Prazne sate spravim takoj, ko razdiram medišča. Medene iztrčam, dam čebelarom osnažit, potem pa brez odloga v kraj z njimi.

Dosedaj sem shranjeval satovje na tale način: Na suhem, zračnem prostoru sem imel velik zaboj. Vanj sem navpično vlagal sate, zavite vsakega posebej v papir od časnikov. Zaboj sem vselej, ko sem imel v njem opravka, pravesno zaprl. Na ta način se mi satje ohrani do zopetne uporabe čisto sveže brez vsakega molja. Pri rokah ga imam vselej, kadarkoli ga potrebujem, ne da bi mi bilo treba količkaj muditi se s prezračevanjem.

Čebelaril sem več let na Goriškem, kjer je podnebje še bolj ugodno za razvoj molja, nego pri nas, pa sem vedno imel lepo satje, dasi ga nisem hotel nikdar žveplati. Sicer je pa po Goriškem sila veliko tega mrčesa. Kako leto se jih je pojavilo toliko, da sem jih moral vsak večer v mraku loviti. Spominjam se, da sem nekoč pred rojenjem šel pogledat čebele sosednega čebelarja. Panje je imel zadaj odete od vrha do tal s staro posteljno odejo. Ko hočem to stvar odgrniti, pa zašumi, kakor bi se roj vsul iz panja. Bilo je kar groza, toliko večš se je skrivalo pod odejo. Gorje, kjer pride tako daleč! V takem slučaju je čebelnjak kmalu pra-

zen. Temu je pa kriva samo čebelarjeva malomarnost ter nesnaga in nered po čebelnjakih.

Priznam, da je moj način shranjevanja prezamuden za večje čebelarske obrate, ki imajo v zalogi na tisoče satov. Potrebno bi bilo torej, da bi se večji čebelarji oglašili in povedali, kako hranijo svoje satovje na najpreprostejši način pa — brez žveplanja.

Fr. Breščak-Rafolče.

Opomba uredništva. Nam se zdi to vprašanje jako važno in vredno, da se oglasijo k besedi čebelarji, ki imajo v tej zadevi večletne izkušnje. Dognati se mora predvsem, ali in v koliko je žveplanje satja čebelam škodljivo in ali je komu znano za shranjevanje satja kako drugo popolnoma zanesljivo sredstvo, ki bi čebelam v nobenem oziru ne škodovalo. V prihodnji številki bomo tudi opisali molja in njegovo življenje, ker se nam zdi, da veliko čebelarjev še ne pozna dovolj natančno tega najhujšega čebelarskega kvarljivca.

Moj panj in način mojega čebelarjenja.

A. Žnideršič — Ilir. Bistrica.

Ponatis iz XIII. letnika »Slov. čebelarja« iz l. 1910.

Čitateljem »Slov. čebelarja« bo znano, da sem se zavzemal v prvih letnikih z vso vnemo za Gerstungov panj. To pa potem, ko sta nam oče Pavlin in gospod urednik opisovala prednosti velike mere; zlasti pa, ko nas je zadnji opozarjal na uspehe, ki jih je videl z njo na svojih poučnih potovanjih po inozemstvu. Prišel sem bil tudi sam do prepričanja, da je majhna mera, zlasti ako je deljena na polsatnike, samo igrača.

Gerstung je bil tisti, ki je nemškim čebelarjem na podlagi pravega življenjskega razumevanja čebele dokazal, da je le z veliko mero in nedeljenimi satniki mogoče doseči dobre uspehe. Kako je s svojimi nazori prodiral, ne bodem opisoval, le to hočem pibiti, da zginjujejo vedno bolj zagovorniki malih mer, zlasti pa oni polsatnikov.

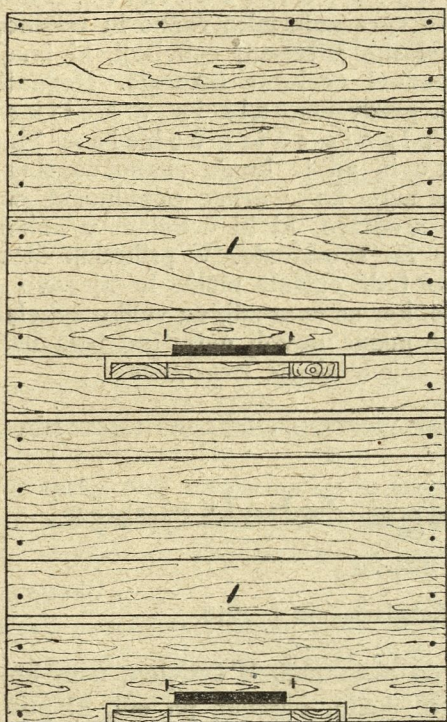
Trdili so, da dajo srednjemočna ljudstva največ donosa, a danes je dokazano, da dajo največji donos vedno le najmočnejša. Vendar pa morajo postati močna o pravem času. Ne šele ob glavni paši, ampak toliko prej, da je v panju ob paši obilo nabiralk, ne pa hranilk. Znano je, da rabi čebela tri tedne dokler se izvali; ravno toliko pa tudi, da postane zmožna letati na pašo. Panj, ki je tedaj vsaj par tednov pred

glavno pašo najbolj čebelen, nam bo dal največ medu; najmanj pa oni, ki postane tak šele v sredi paše; ker tedaj bo imel največ redilk, obilo zalege, a malo za pašo godnih čebel. To spoznanje bo pripomoglo naši čebeli, ki je najrodovitnejša od svojih sestra, do prave veljave.

Res je, da so čebelarili amerikanski čebelarji že davno pred Gerstungom z veliko mero in s panji, ki jih je moral Gerstung šele izumiti, a tedaj se je mislilo, da je amerikanski sistem in njihova metoda le za Ameriko. Gerstungu moramo tedaj priznati zaslugo na pokretu, ki se je izvršil med nemškimi čebelarji, h katerim smo morali mi hoditi v šolo.

Meni ni žal, da sem se oprjel velike mere, akoravno moram priznati, da nimam danes več Gerstungovih panjev v svojih čebelnjakih. Opustil sem njegov panj največ iz tega vzroka, ker ni pripraven niti za prevažanje, niti za skladanje v provizorični skladnici na pasišču, zlasti ako ima nastavljeno medišče. Pridržal sem njegovo mero, odločil se pa za panj Albertijevega sistema, in sicer s podolžnimi (ležečimi) satniki. Poizkušni panj sem napravil že leta 1903., l. 1910. pa sem jih imel 222.

Vzrok, da sem se le teh panjev oprjel, je tudi ta, ker mi je poizkušni panj že prvo

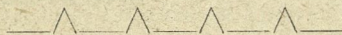
Pod. 1. Sprednje lice.

leto pokazal boljše uspehe. Saj je tudi Gerstung par let za menoj preuredil svoj panj za ležeče satnike. Težavo mu je delalo le postavljanje takih panjev v čebelnjaku, ker morajo stati satniki v mrzli stavbi, a panjev v tej legi ni lahko opravljati od zadaj. Jaz sem izumil za to vrsto panjev stransko izletnico in ko sem jo nad eno leto preizkušal v svojem čebelnjaku, sem poslal Gerstungu dopis, da ga priobči v svojem listu. Ravno isti čas pa je napravil on sam enak izum in meni spis vrnil.

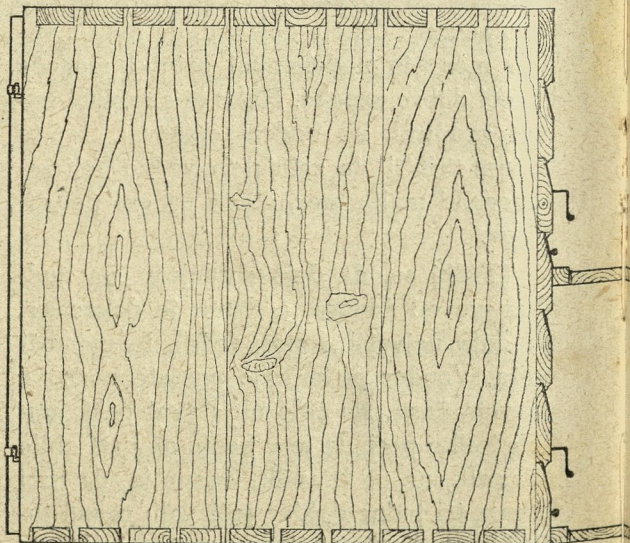
Moj sedanji panj ima tudi to prednost, da v njem uporabljamo enako velike satnike v plodišču in medišču.

Panj, kot ga kažejo risbe, je v svitlobi 58 cm visok, 35 cm širok in 55 cm globok. V plodišču in medišču ima po 9 satnikov, ki ležijo na 6 mm (boljše 7—8 mm) debelih žičnih drogovi (železnih palicah). Med medišče in plodišče vlagamo na vdlane železne nosilce v spomladi, ko se medišče odpre, matično rešetko, v jeseni pa jo zamenjamo z lesenimi deščicami, na katero položimo slamnico, da drži gorkoto. Sprednja stran panjů ima dvojno steno. Zunanji

del je sestavljen iz več ozkih deščic, ki so žlebčasto spojene, da ne razpokajo, ako se kaj razsuše. Doljni trije drogovi, na katerih ležijo satniki, so oddaljeni od tal $21\frac{1}{2}$ cm. Nad njimi do matične rešetke je 26.6 cm prostora, in sicer 26 cm za satnike racionalne (Gerstungove) mere, 6 mm pa za obhod nad njimi, 1 cm nad matično rešetko so pritrjeni drugi trije žični drogovi, nad katerimi je zopet 26.6 cm prostora. Razstojišča v naslednji obliki niso pritrjena

na satnikih, temveč na sprednji končnici in zadaj na okencih. Ko okence odvezamo, zamoremo satnike razmikati na eno ali drugo stran, ali pa jemati ven. Izumitelj Alberti je krstil ta svoj izum »listovni panj« (Blätterstock), ker se da z okvirji listati kakor z listi v knjigi. Za okenci, ki imajo namesto šip žičnato pletenino z $21\frac{1}{2}$ mm velikimi zanjkami, se nahaja 8 cm globok prostor v celi širini panjů. Ta prostor izpolnimo pozimi s slamnico. V spomladi in jeseni pa služi za krmljenje čebel. Za krmljenje uporabljam plitvo pločevinasto skledico, ki jo pomaknem od zadaj pod satnike. Skledica ima na eni strani rilec, ki moli izpod okvirjev skozi zarezo pod okencem v prostor med tem in vratni. Rilec ima na tem mestu obroček, v katerega vtaknem s krmo napolnjeno stekle-

Pod. 2. Stransko lice.

nico, in sicer z vratom navzdol, tako da teče krma iz steklenice v skledico. Ko se je v skledico kakega pol centimetra na visoko natekla, preneha sama teči in doteka le toliko, kolikor jo čebele odpijejo. Močan panj izprazni lahko dve taki po dva litra držeči steklenici čez noč.

Vratica, kakor jih kažejo risbe, so takozvana vratica na okvir. Na zunanji strani je vložena tablica, ki je kaj pripravna za beležke in ki se da proč jemati, na notranji strani pa je pribita žičnata pletenina. Vendar se pa ravno tako dobro izhaja s preprostimi vrati, ki imajo na zgornjem delu izvrtana dva oddušnika, čez katera je zapah. Kdor pa čebel ne prevažja, niti odduškov ne potrebuje. Panj ima dve žreli, in sicer eno na dnu, drugo pa tam, kjer se začena medišče. Vsako žrelo ima kovinsk zapah, s katerim se zoži ali pa s preluknjanim delom čebele zapre. Bradi ste pritrjeni na tečajih in jih lahko priklopamo navzgor, da pri prevažanju ne štrlijo proč. Opomniti mi je tudi še, da morajo biti gornji in dolnji deli satnikov iz najmanj 10 mm debelega lesa, ker se drugače pretanjke deščice vsled teže rade vpoagnejo; stranski pa navadno iz 7 mm debelih letvic.

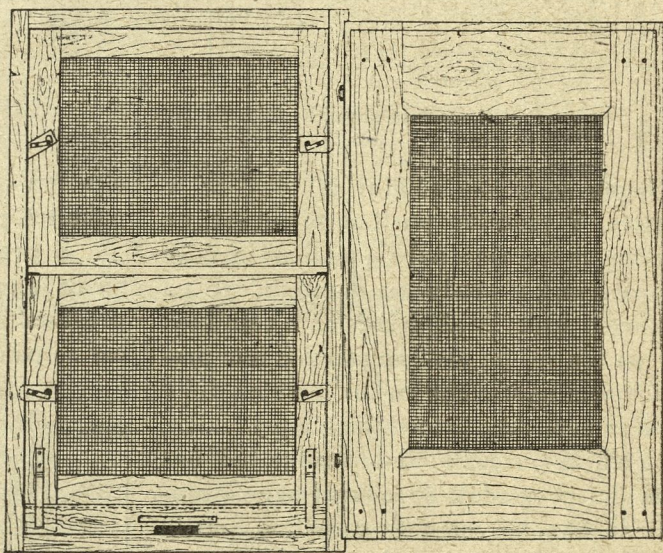
Natančnejšega opisa k temu panju ni treba, ker so risbe, ki jih je izdelal gosp. Anton Logar iz Vrbovega, zelo različne. Sedaj pa k načinu mogočega čebelarjenju!

V plodiščih prezimujem na vseh devetih satnikih svoje čebelne družine, ki so od zgoraj in zadaj odete s slamicami, ob straneh pa jih varujejo pred mrazom sosedni, tesno primaknjeni panji, med katere so ob robovih vloženi trakovi iz vate, ki zapro vsako špranjico. Ako se vrata odpro, odvzame slamnica in privzdigne zapiralna deščica pod okencem, mogoče je videti, v kolikih ulicah ljudstvo prezimuje in kako se zadrži. Lahko rečem, da se v

nobenem dosedanjih panjev, brez odpiranja notranjščine, ne more ljudstva tako dobro presoditi, nego v Albertijevem panju.

Spomladansko špekulativno pitanje je v teh panjih z opisano pitalno posodo prav enostavno. Jaz jim ne dajem, kot se to navadno predpisuje, po eno žlico na dan in potem vedno več, temveč vsake tri do štiri dni pol do enega litra sladkorne raztopine. Tako krmljenje se mi je preteklo leto prav dobro obneslo. Krmil sem le nekatere panje, in ti so vse druge znatno prekosili. Trdijo, da je špekulativno pitanje v nekaterih letih bolj v škodo nego v korist. Nimam dovolj izkušnje, a mislim, da izkušeni čebelarji ne morejo povzročiti s tem nikake škode.

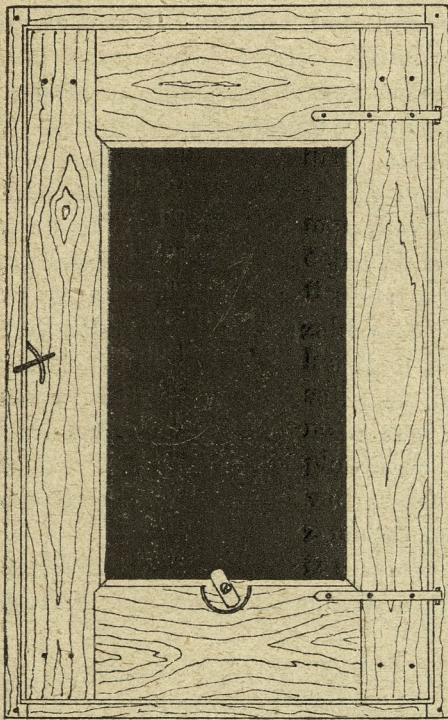
Ako se ljudstvo špekulativno krmi ali ne, pusti se panj spomladi, ako je drugače

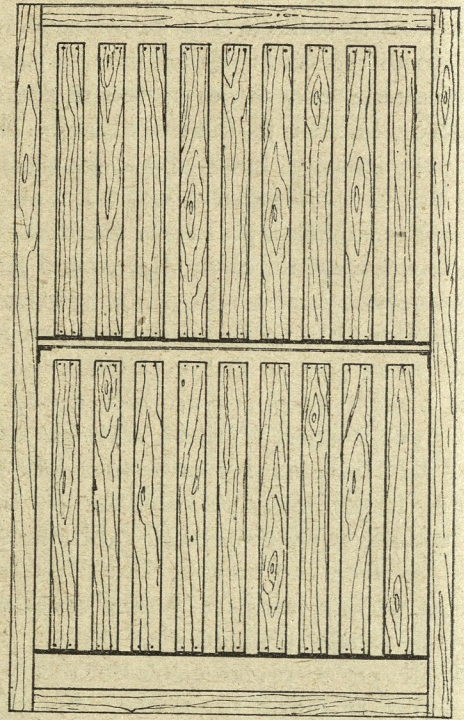
Pod. 3. Zadnja stran panjů z odprtimi vratci.

v redu, tako dolgo na miru, da čebele zasedajo gosto vse ulice. Potrebno je kvečjemu mrtvice in nesnago po dnu postrgati, oziroma osnažiti lepenko, ako smo jo vložili v jeseni.

Pri nas pridejo ljudstva do gornjega stanja okrog srede maja; nekatera prej, druga pozneje. Ko je ljudstvo doseglo ta višek, odstranimo deščice in slamnico nad plodiščem, položimo na mesto, kjer so ležale deščice, matično rešetko ter pre-

Pod. 4. Zadnja stran.

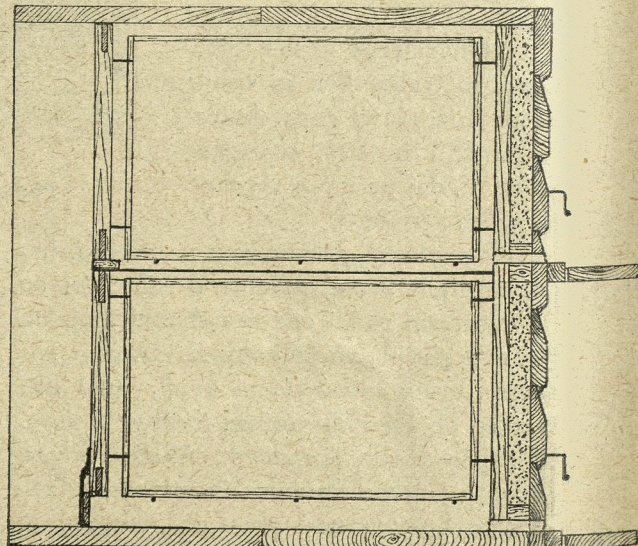
Pod. 5. Prečni prerez.

stavljamo nato vse satnike iz plodišča v medišče. V plodišču pustimo le oni sat, na katerem se slučajno nahaja matica, in sicer ga postavimo v sredo, na desno in levo pa vtaknemo osem praznih izdelanih satnikov; ako pa teh ni, pa umetno satje. S tem prestavljanjem napravimo nekak umeten roj v panju samem. Ako je imel panj že matičnike, treba jih je porezati; dobro pa je tudi čez osem dni pregledati še enkrat satje v medišču in ono, ki smo ga z matico pustili v plodišču, ako se morda vendar kje ne nahaja kak matičnik. To pa le tedaj, ako nikakor ne maramo, da bi nam panj rojil, kakor n. pr. na mojih, par ur oddaljenih čebelnjakih, ki so brez vsakega nadzorstva.

Kdor pa bi hotel iz takega panjů narediti poseben roj, prestavi naj satje s čebelami brez matice namesto v medišče v drug panj, katerega naj par dni napaja z vodo in to vsled tega, ker odlete vse starke v stari panj, ostanejo mu le mladice, ki še niso izletovale. Kdor pa hoče naravne roje, ta naj panj, kakor je prezimil, pusti na miru. Roj tudi večkrat, akoravno pozneje,

ako mu odpremo medišče, ki smo ga izpolnili s praznim satjem.

S prestavljanjem satja iz plodišča v medišče pa dosežemo, da dobi matiča obilo prostora za nastavljanje zalege, vsled česar se panj bolj obljudi, obenem pa dobimo

Pod. 6. Podolžni prerez.

čebele v medišče, ki ga drugače nerade zasedejo. Razen tega da damo čebelam priliko, da odlagajo nabrani med tja, kamor ga najrajše odlagajo, to je v celice, iz katerih lezejo mlade; v tem slučaju v medišče, kjer ga ravno hočemo imeti.

Ako izpraznimo ob dobri paši sate v medišču, poberemo s tem skoraj ves med čebelam, ker v plodišču je med tem matica zaleгла vse celice. Z odvzetjem vse zaloge pa silimo čebele k največji pridnosti, ker ne morejo trpeti nad seboj praznega satja. Kaj enakega se pri pokončnih satih ne more doseči, ker matica ne zaleže v plodišču satov do vrha, ampak oblože navadno čebele $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{3}$ satov pri vrhu z medom. Iz tega, in samo iz tehu vzroka, bi bilo onim čebelarjem, ki ne skrbe preveč za svoje čebele, bolj priporočati panje s pokončnimi satniki. Kdor je pa pravi čebelar, ta pazi, da njegove ljubljenske nikdar ničesar ne pogrešajo.

Ta način prestavljanja satja z zalogo iz plodišča v medišče je izumil nek Preuss pri Berlinu. Njegovo knjigo »Meine Bienenzucht-Betriebsweise und Ihre Erfolge« toplo priporočam vsakemu čebelarju, ki je večš nemščine. Preuss čebelari v panjih, ki so enaki dunajskim stojakom, le da uporablja cele satnike v plodišču in medišču, in sicer v velikosti normalne mere. Reči pa moram, da je na vsak način za njegovo metodo bolj pripraven položni sat. Jaz sem se čudil, tedaj ko sem čital njegove spise, velikim pridelkom, ki jih je dosegel, a danes lahko rečem, da sem ga v najvišjem donosu panjů že prekosil. Razen prestavljanja, zapira on matico šest tednov pred koncem glavne paše na dva okvirja, tako da se mu ne naleže preveč čebel za oni čas ko poneha paša.

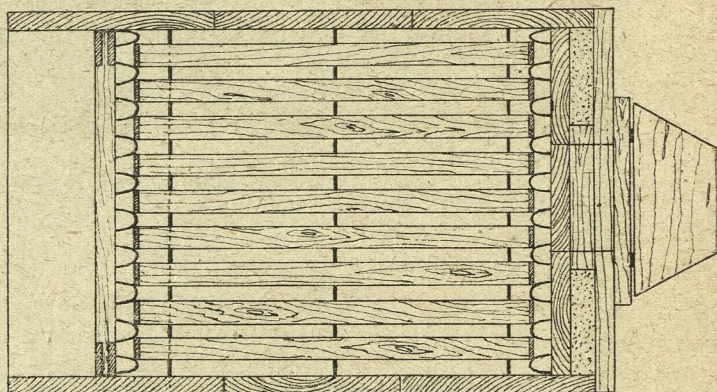
Z omejitvijo zaloge jaz nisem mogel doseči uspehov, niti mi ne ugaja, ker prodajam v juliju roje.

Moj panj in moja metoda ni nikak nov

izum, ampak je le nekaka kombinacija raznih panjev in metod. Enak panj za dunajsko društveno mero, je bil opisan že pred leti v čebelarskem listu »Der Bienen-Vater«.

Prevažanje.

Spomladi prevažam čebele v gorkejšo in zgodnejšo kraje nego so pri nas, jeseni pa v ajdo. Pri prevažanju pritrdim vsako okence v panju z dvema zapahoma, ki sta na njih pregibno pritrdjena. Žrelo zamažim z luknjastim zapahom. Vrata se lahko snamejo. Ako se le ponoči vozi, zadostuje, da se odstrani tablica ali odpreta dušnika na vratcih, ki sem jih omenil pri opisu

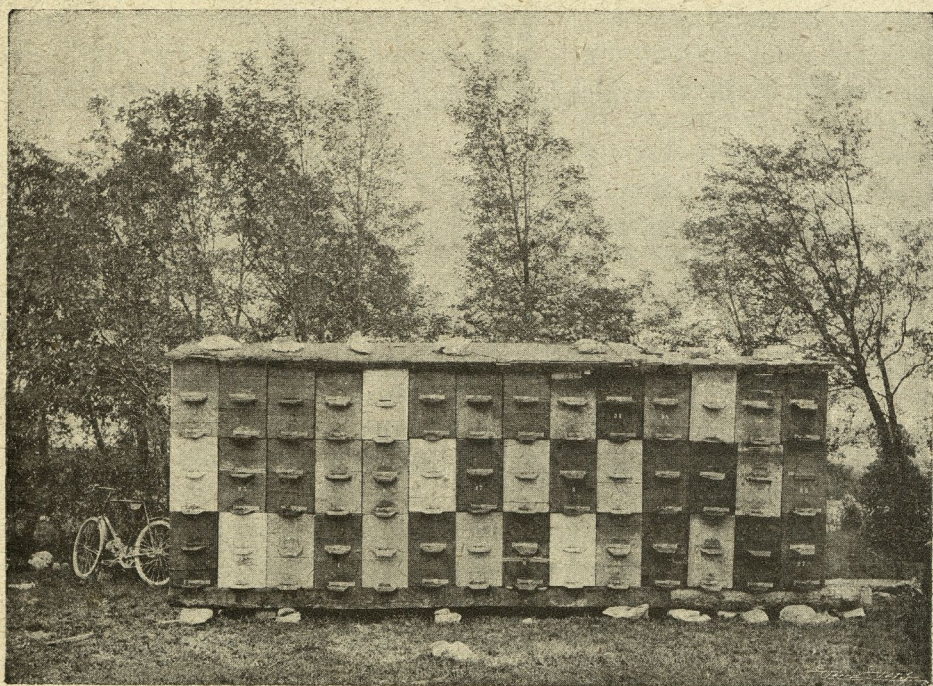
Pod. 7. Vodoravni prerez.

panjů. Vsaka ulica dobi svež zrak skozi mrežasto okence. Dá se pa tak panj še varnejše prevažati, ako se odpre zapiralna deščica pod okencem, tako da morejo čebele iz satja v prazen prostor med okenci in vratci. Seveda je nekoliko težavno, ko postavimo panje na pašišču, spraviti čebele iz tega prostora nazaj med satje. Jaz odpiram navadno le dušnik na vratcih, in čebele so mi vedno čez noč v dobrem stanu dospele na cilj.

Na pašišču napravim podlogo iz škrlnatih kamnjev, na katere položim dve gredi; na te pa panje v treh vrstah, enega vrh drugega. Skladanico pokrijem s preprosto, iz pol palca debelih desak zbito streho. Žrela se odpro, dušniki zapro, in hajd čebelice na pašo!

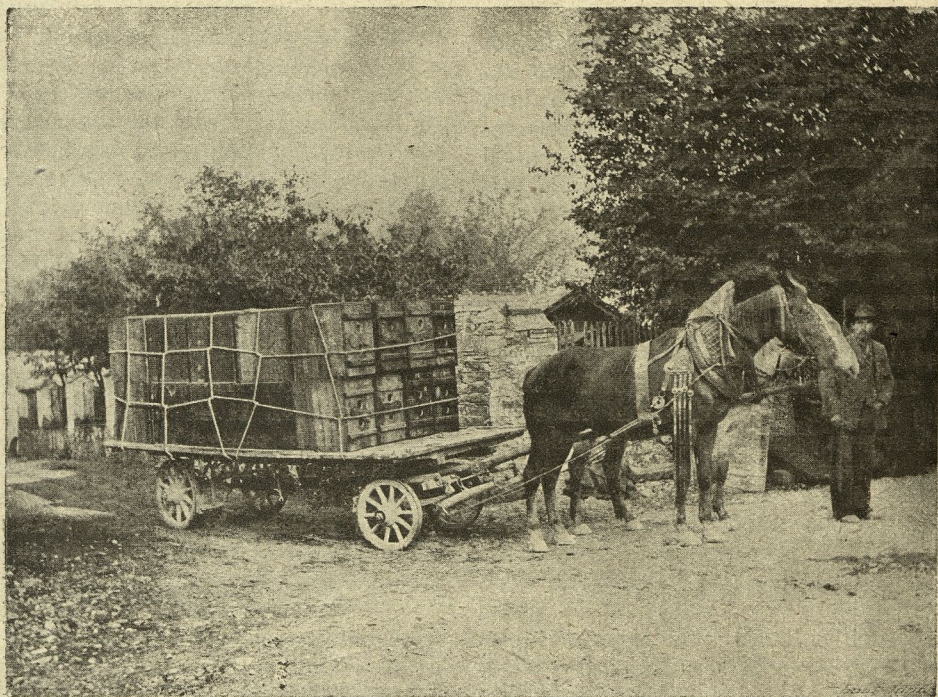
Čebelnjak v Bitinjah pri Il. Bistrici.

Panjovi v skladnici na pašišču v Divači.

Čez par tednov pridem navadno pregledat, ako je vse v redu. Pri takem nadzorovanju smo našli predlansko jesen vsa medišča in malone tudi vsa plodišča zalita z medom. Treba je bilo iti po točilo in posodo, da smo jim dali prostora za zalego in nov med, ki so ga do konca paše že zopet dovolj nabrale. Lansko jesen pa je bilo žalibog nasprotno. Pripeljali smo panje lažje nazaj kot smo jih peljali tja.

sterem, nego v drugih panjih. Zlasti ako je panj zelo živalen, pomandra se, ko se okvirji vlečejo iz njega ali vtikajo nazaj, nekatera čebela, ki se nahaja pod okvirji. Največja nadloga je pri prvem okvirju; ostale zamorem potem pošečno izvleči; pri ustavljanju pa pri zadnjem. Seveda se dá pri počasnem delu temu kolikor toliko odpomoči, in vsak tudi ni tako občutljiv, da bi ga za par čebel bolelo srce

Voz s panjovi, pripravljen za odhod v pašo.

Prednosti tega panju so:

1. da se dá najhitrejše za prevoz pripraviti,
2. da ga na vozu in na pasišču naglo in dobro skladamo,
3. da ga v skladanici lahko enako dobro opravljamo kot doma v čebelnjaku,
4. da je pri prevažanju nevarnost za zadušenje zmanjšana.
5. da čebele v takih panjih z mrzlo stávbo bolje prezimujejo, ker se bolje ventilirajo.

Kolikor pa ima ta panj vrlin, v toliko se mi ne more povsem priljubiti, ker pri opravljanju marsikatero čebelo več

Pripombe uredništva.

Odkar je g. Žnideršič l. 1910. v XIII. letniku našega glasila opisal A.-ž. panj in način, kako on čebelari v njem, se je panj tako priljubil in razširil, da jih je danes več tisoč v obratu. Niso redki čebelarji, ki imajo 20 do 50 A.-ž. panjev. Nekaj je pa tudi takih, ki so razširili svoje čebelarstvo v kratkem času na 100 in še več panjev. Da je ta panj za pridelovanje medu izvrsten, zlasti za kraje z dobro poletno pašo, o tem je prepričan vsak slovenski čebelar, ki ga pozna in ga je preizkusil. Gotovo ima pa tudi svoje hibe in pomanjkljivosti. Mnoge so se odpravile, druge se bodo pa še, v kolikor je to mogoče.

Noben pameten čebelar sicer ne bo trdil, da je A.-ž. panj najboljši, ker absolutno naj-

boljšega panja ni in ga nikoli ne bo. Vsak panj, ki odgovarja splošnim naravnim in gospodarskim zahtevam, je lahko najboljši za gotove kraje in gotove razmere. Toda neovržna resnica pa je, da se je A.-ž. panj dobro obnesel, ker je za umno čebelarstvo v naših razmerah vobče zelo pripraven, in vsled tega se je hitro razširil in se bo brez dvoma še bolj.

Od l. 1910., ko je g. Žnideršič javno nastopil s svojim panjem, potem ko ga je prejšnje dokaj let v velikem številu in na vse strani preizkušal, se je marsikaj izpremenilo. Takrat nismo mislili, kakšno prihodnost ima ta panj, ker smo imeli še v živem spominu gerštungovce, ki se niso obnesli. Danes za trdno vemo, da se A.-ž. panj ne bo samo obdržal, ampak da se bo še bolj razširil. Takrat je bilo treba precej zgovornosti in dokazovanja, preden smo koga prepričali o njegovih vrlinah, danes ni treba zanj nobene reklame. Čebelarji so dodobra spoznali njegovo praktično vrednost in povpraševanje po njem je vedno večje, dasi je veljal takrat 10 do 15 K, danes stane pa 200 do 300 K.

Pa tudi v društvenem oziru je velika razlika med l. 1900 in letošnjim letom. Takrat je štelo društvo komaj nekaj čez 1000 članov, danes jih ima čez 4000. Izmed teh jih je pristopilo k društvu najmanj dve tretjini šele zadnja leta. V tem razmeroma velikem številu je gotovo tudi mnogo začetnikov, ki se šele uče in se še niso odločili, v kakšnem panju bodo čebelarili, ki se pa zanimajo za moderno čebelarstvo, a nimajo prilike spoznavati A.-ž. panj.

Ker je XIII. letnik popolnoma pošel in dohajajo na društvo že več let v tem oziru vprašanja in naročbe, se je že minulo leto odbor pečal z mislijo, da bi se Žnideršičev popis A. ž. panja iz l. 1910. v »Slov. čebelarju« ponatisnil. Razne ovire so za takrat preprečile to namero. Sedaj se je pa odbor odločil, da v pričujoči dvojni številki izda ta potreben ponatis. S tem smo gotovo ustregli vsem novim članom, ker jim omogočimo, da slišijo takorekoč iz mojstrovih ust samih, kakšen je A.-ž. panj in kako je ravnati z njim. Kdor nima prilike, da bi panj videl, mu pridejo prav tudi izvirne slike, ki so izvršene po njegovi prvotni osnovi.

Spis priobčujemo v celoti in skoro doslovno. Izpustili smo samo tisto, kar se lahko pogrša, ne da bi stvar kaj trpela. Kar se je na prvotni sestavi tekom let izboljšalo, ali recimo izpremenilo, bomo pojasnili v sledečih vrsticah. Zelo radi bi bili izpopolnili te izpremembe s slikami. Toda skrajna neugodne tiskarske razmere in silna dražinja nas je prisilila, da smo v tem oziru odnehali. Sku-

šali smo dotične dostavke tako jasno opisati, da jih bo količkaj več bralec lahko razumel.

Starejši čebelarji, ki jim je vsa stvar znana in tega spisa ne potrebujejo, naj nam ne zamerijo tega koraka. Živa potreba se nam je zdela, da smo ravno sedaj, ko je število članov tako poskočilo, ponatisnili sestavek, zlasti tudi zato, ker ne vemo, kako bo drugo leto z izdajanjem »Slov. čebelarja«.

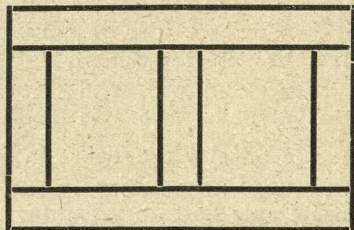
Končno jako obžalujemo, da moramo ponatis objaviti brez vednosti avtorja in brez posvetovanja z njim. Sicer se ne bojimo, da bi g. Žnideršič ne dovolil ponatisa; nasprotno smo uverjeni, da bi v svoji ljubeznivosti drage volje izpopolnil svoj spis z raznimi dostavki iz bogate izkušnje zadnjih let. Toda žalibog, on ne more do nas in mi ne do njega. Čakati, kakor rečeno, pa ne kaže. Zato je dodalo dotične dostavke uredništvo samo, kar nam naj g. Žnideršič blagohotno oprost. Ko se zopet snidemo, bomo še enkrat preresetali zadevo in naknadno priobčili kake eventuelne opazke iz njegovega peresa in preskrbeti za to tudi potrebne slike.

Izpremembe.

1. Premakljivi drogovi (palice). Dozdaj so izdelovali A.-ž. panje z nepremakljivimi drogovi, ki so v plodišču in medišču trdno zabiti v panjevi stranici. Pokazalo se je pa, da so nepremakljive palice včasih velika ovira zlasti v medišču. Posebno ovirajo premikanje rešetke, ki se mora včasih vendar vzeti iz panja kljub temu, da smo jo tudi preuredili, kakor bo pozneje omenjeno. Gospod Bukovic je vsled tega nasvetoval, da bi pritrdili palice v medišču naravnost na rešetko, da bi se lahko kar z njo vred odstranile iz panja. Palice bi bile v tem slučaju dolge 34-5 cm, da se ne bi nikjer zadevale ob stranici panja. Na vsakem koncu bi imele luknjico. S primernimi vijaki bi jih pritrdili na okvir od rešetke, in sicer tako, da bi stale 2 do 3 mm nad okvirjem. To bi dosegli prav lahko, ako bi podložili pod palice tam, kjer so pritrjene na okvir, okrogle prevrtane 2 do 3 mm debele vložke iz trdega lesa. Špranje, ki bi nastale vsled tega med palicami in rešetko, so namenjene za to, da bi s primerno pločevino ali tanko lepenko, ki bi jo potisnili pod palicami po rešetki, lahko popolnoma zaprli prehod iz plodišča v medišče. Ako bi potem na zgornje žrelo nastavili begalnico (priprava, ki dovoljuje čebelam izhod iz panja, a zabranjuje vhod), bi se medišče v parurah popolnoma izpraznilo, kar bi nam pri odzemanju medu kaj prav hodilo. Po mojem mnenju bi bilo še bolje, ko bi palice priredili same zase tako, da bi se dale izlahka jemati iz medišča, kadar bi bilo prazno.

Prav tako bi ne bilo napačno, ko bi se palice v plodišču poljubno snemale ali vsaka zase ali vse tri na skupnih podolžnih tramcih. Sicer pa to vprašanje ni končno rešeno in ga bo treba na vsak način še nadalje proučevati in preizkušati razne nasvetovane izpremembe.

2. Rešetka. Prvotno je bila rešetka tako prirejena, da smo jo morali vsako jesen vzeti iz panja in zameniti z deščicami, ki so imele čez zimo ločiti prazno medišče od plodišča, v katerem čebele prezimujejo. Spomladi ob prevešanju je bilo treba pa te ločilne deščice zopet zamenjati z rešetko. To delo je bilo tako mučno in zamudno, da se je marsikakemu čebelarju - začetniku ravno vsled tega priskutil panj in obratovanje v njem, zlasti ko je v jeseni po dobri paši odstranjeval trdno prilepljene rešetke. Po večletnih poskusih smo prišli do prepričanja, da rešetka pravzaprav lahko ostane stalno v panju, in sicer tudi čez zimo, in jo je treba od zgoraj vsako jesen pokriti s primernimi deščicami. Gosp. Bukovic je preuredil rešetko v to svrhu na jako praktičen način. Okvir za rešetko je dal narediti iz nekoliko širjih (6 cm) remeljcev. Vrhutega je pa dal čez sredokvirja povprek še eno letvo, ki deli rešetko

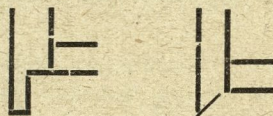
v dva enaka dela. Vsak del pokrijemo od zgoraj s posebnim pokrovcem. Spomladi, ko hočemo prevešati, odvzamemo pokrovca, pa je panj pripravljen za prevešanje. V jeseni pa uženemo vso žival skozi rešetko v plodišče, a obe odprtini zopet pokrijemo s pokrovci, pa smo gotovi, ne da bi bilo treba rešetko kaj premikati.

3. Satniki. Žnideršič je vpeljal pri svojem panju satnike iz 25 mm širokih letvic. To širino smo obdržali skozi vsa leta. Pokazalo se je pa, da bi ne bilo napačno, ko bi to običajno širino skrčili na 22½ mm, kakor jo imajo n. pr. Strāuli in drugi. Satniki iz ožjega lesa bi manj zapirali pogled v ulice med satje. S takim satjem bi se nekoliko lažje »listalo« in sploh vsa manipulacija bi se nemara nekoliko olajšala. Pri trčanju so ožje letvice tudi bolj pripravne, ker ne delajo ovir pri odkrivanju medu.

4. Zaklopnico pri spodnjem okencu držita pri izvornih A.-Ž. panjih dve

jekleni vzmeti. Včasih je pa treba zaklopnico odstraniti. To pa ne gre drugače, da vzamemo okence iz panju. S tem se pa čebele po nepotrebnem razburjajo. Zato smo te vzmeti odpravili in namesto njih pritrdili na vsaki nogi spodnjega okenca pravokotno zavito kovinsko ploščico, ki sicer trdno drži zaklopnico, pa pripušča, da jo navzgor hitro in brez vsakega šuma lahko iztaknemo.

5. Podaljška (nogi) pri spodnjem okencu sta jako napoti, ako hočemo spomladi z greblico iztrebiti panj, ne da bi vzeli okence ven. Še bolj pa nagajata, ako denemo čez zimo v panj kak podložek za drobnjavo. Saj ga ne moremo spraviti niti v panj niti iz njega drugače, nego da odvzamemo okence in razburjamo žival. Žal, da te neprilike ni mogoče popolnoma odpraviti, ker okence, na katerem sloni tudi rešetka, potrebuje trdne opore. Deloma se pa vendar-le odpomore na ta način, da te podaljške za dve tretjini izo-žimo ali pa vsaj poševno prirežemo.

6. Zapaha pri okencih je imel prvotni Žnideršičev tip jako nerodne. Do sedaj so se še najbolje obnesli Strgarjevi zapahi, ako so le dovolj močni. Za prevažanje je gosp. Babnik priporočal zaporo, popisano v 8. št. tega letnika.

7. Žrela. Spodnje žrelo je pri prvotnem panju 10 cm široko in 1 cm visoko. V novjšem času smo delali panje s 15 cm širokim žrelom. Gosp. Bukovic jih je pa opremil po ameriškem načinu z žrelom, ki sega po vsej širini panja in sicer do 2½ cm visoko. Ta razmeroma velika odprtina je kaj pripravna za spomladnje snaženje od zunaj, da ni treba čebel najmanjše vznemirjati. Sicer je pa skozi celo leto trdno zaprta z zažozdo iz trdega lesa; v to zažozdo je vrezano navadno žrelo.

Zgornje žrelo naj ostane, kakoršno je. Pri novih panjih se pa lahko skrči na 5 do 8 cm. Popolnoma brez žrela ne sme biti medišče, ker za trote, ki pridejo pri prevešanju vanje, ni drugega izhoda, ker skozi rešetko ne morejo v plodišče. Potrebno je tudi tedaj, ako hočemo imeti v panju dve čebelni družini.

8. Bradi (izletalnici) na prvotnem A.-Ž. panju sta bili zelo majhni. Pri novjših panjih delamo že več let 25 do 30 cm široki bradi. Zgornja brada bi bila vobče nepotrebna, toda če obdržimo žrelo, naj ostane tudi brada, dasi je lahko manjša od spodnje.

9. Panjeve stranice so prvotno vezane z dnem in stropom z zobci (cinkane).

Mizarski mojster g. Trink, ki je izdelal že precej stotin A.-ž. panjev, je vpeljal pa vezavo z utorom, ki se je zelo dobro obnesla in je poleg tega pri izdelavi panjev s stroji veliko bolj pripravna nego zobci. Seveda morajo biti ogli tudi zbiti z močnimi žebli.

10. Zunanji oboj sprednje stene, ki je sestavljen iz sedmih deščic, se je tudi v toliko izpremenil, da je bolj gladek in ličen.

11. Vsi premakljivi deli vsakega panja (razen satnikov) morajo biti zaznamovani z isto številko. Zlasti mora imeti vsak panj svojo številko zunaj nad zgornjim žrelom in zadaj na vratcih. Ravno tisto številko naj imata obe okenci, rešetka in tabla v vratcih.

12. Velika večina vseh A.-ž. panjev je umerjena na 9 satnikov, kakor žnideršičev izvornik. Vrhniški čebelarji so jih razširili na 10. Nekaj panjev se najde tudi celo na 11

satnikov. Tudi g. Bukovic hoče delati poizkuse s to širino (10 satnikov) in slepim satom. O uspehih se bode poročalo ob svojem času.

Zelo važno je, da je notranjščina panja izdelana natančno po označenih merah, da so palice za las v pravi razdalji od stropa in od rešetke, da so kvačice pravilno zabite v sprednjo steno in okenca in da imajo satniki pravilno mero (41 × 26 cm zunanje mere). Kvačice zabijemo po jekleni šabloni; prav tako se morajo tudi letvice za satnike rezati in zbijati po lesenih šablonah. Mogoče se bo komu čudno zdelo, da pri teh izpremembah nič ne omenim tako imenovanega in tu in tam že vpeljanega žlebičja. Naprava je precej komplicirana in jo je brez slik težko razumljivo popisati. Naj torej ostane za poseben članek s podobami.

M. Humek.

Frank Benton.

Dne 28. svečana 1919. je umrl v Fort Myers (Florida, Zedinjene države ameriške), Frank Benton, eden najbolj znanih ameriških čebelarjev sedanjega časa. Ker je po njegovi zaslugi kranjska čebela zaslula tudi v Ameriki in sploh po celem svetu, je umestno, da se mora smrti tega velikega čebelarja spominjati tudi »Slov. čebelar«.

Narodil se je dne 5. julija 1852 v Coldwater (Michigan) in se je že v zgodnji mladosti posvetil čebelarstvu. Postal je učitelj te stroke na državnem kmetijskem kolegiju v Lansingu (Michigan). Leta 1879. se je podal skupno z velečebelarjem D. A. Jonesom iz Ontario (Canada) v Evropo, da proučuje ondotne čebelne pasme. Obiskala sta takrat najbolj znane čebelarje Datheja, Kolovrata, Corija, Gatterja in Schröderja. Nato sta postavila v Lannaca na otoku Cipru čebelnjak z 200 panji. Benton je nakupoval cipriške, Jones pa sirske čebele v Palestini.

Medtem ko se je Jones kmalu vrnil v Ameriko, je Benton ostal na Cipru do konca leta 1880. Potem je odpotoval v Batavijo na otok Java, da bi našel največjo čebelno pasmo: apis dorsata in apis zonata. Nabiral je

tudi semena mednih rastlin. Na potovanju se je ustavil na Ceylonu, kjer pa sprva ni našel čebelarstva. Vsi poskusi, dobiti apis dorsata so bili zaman. Tudi na otoku Java ni imel sreče, zato je vpeljal rejo apis melificae.

Z Jave je odšel v Singapore in se potem zopet vrnil na Ceylon, kjer je aprila 1881 slednjič našel apis dorsata v Kurunegala Jungle. Ondotni prebivalci so jo zvali »bambara«. Vjel je štiri roje. Toda veselje je bilo prav kratko.

Vsled hudih naporov pri potovanju je močno obolel in ni imel nikoogar, ki bi poskrbel za čebele. Komaj se je vrnil po ladji v Sirijo, kjer je v Beirutu 13 dni čakal na parnik za Ciper. Medtem časom (maja 1881) so mu umrli dorsata-roji.

Leta 1882. se je preselil s svojim čebelarstvom s Cipra v Beirut in trgoval s sirske in afriškimi čebelami. Takrat je izumil sredstvo za pošiljanje matic po pošti. Po dolgotrajnem izboljševanju izuma je nastal lesen zabojček, ki nosi njegovo ime in ki služi še danes čebelarjem v ta namen.

Leta 1883. je nadaljeval svoje čebelarske študije v Monakovem in razstavil različne čebelne pasme in iznajdbe na 28. potovalnem zborovanju čebelarjev v Frankobrodu ob M. Nato je bival pet let na Kranjskem. Tu je proučeval našo čebelno pašo in pričel z

¹ Opozarjamo tudi na tozadavne spise v VIII. letniku »Slov. čebelarja« iz leta 1905. na str. 123, 133, 148.

eksportom kranjskih čebel v Ameriko. Občeval je z znamenitimi slovenskimi čebelarji, kakor z g. Lampetom v Kranju, Pavlinom v Ljubljani in drugimi.

Po povratku v Ameriko je postal Benton referent ameriškega ministrstva za poljedelstvo in uporabljal letno najmanj do 50.000 dolarjev za povzdigo te velevažne kmetijske panoge.

Leta 1905. je pričel zopet potovati. Peljal se je skozi London, Paris, Nemčijo, Švico na Dunaj. Pri tej priliki se je oglasil za nekaj dni tudi na Kranjskem, kjer je obiskal svoje stare znance in prijatelje. Takrat se je seznanil z njim bivši urednik »Slov. Čebelarja« Frančišek Rojina, kakor nam to sam popisuje

v l. 1905. na str. 123. Odtod je šel skozi Budimpešto, Gödölö, Temešvar, balkanske države in slednjič v Carigrad. Nato se je podal v Kavkaz, da nakupi nekaj rojev ondotne čebelne pasme za državni čebelarški zavod v Washingtonu. Po suhem je nadaljeval svoje potovanje v Vzhodno Indijo in proučil tudi ondotne čebelne pasme. V Ameriko se je parvnil čez Filipine in Tihi ocean.

Po tem potovanju je postal načelnik čebelarškega oddelka pri ameriškem ministrstvu za poljedelstvo. Svoje bogate izkušnje je popisal v knjigi »The Honey Bee« (1899), ki je prevedena tudi na japonski jezik.

Dr. Žontar.

Društvene vesti.

ODBOROVA SEJA

dne 9. oktobra 1919.

Navzoči gg.: prošt Kalan, Humek, Buković, Mesar, Strgar, Zirkelbach, Okorn. Gospod predsednik otvori sejo in konstatira sklepčnost. Prebere se zapisnik zadnje seje, ki se odobri, na kar se preide na dnevni red.

1. Razdelitev sladkorja:

Tajnik poroča, koliko sladkorja dobi vsaka podružnica. Poročilo se odobri. G. Strgar predlaga, naj se objavi v »Čebelarju« poleg množine, ki jo dobi vsaka podružnica, tudi, da je množina računana brutto, to je s papirnatimi vrečami vred. Sprejeto.

2. Organizacija na Koroškem.

Poročata gospod nadzornik Humek in tajnik, vsak za svoj delokrog. Celotno je sedaj na Koroškem 19 podružnic z nad 1000 člani. Vendar organizacija s tem še ni popolna, kajti ustanoviti je še več podružnic. Vzhodni del (Podjuna, velikovski okraj) ima že svojo podružnično zvezo s sedežem v Pliberku. Istotako se ustanovi tudi v Rožu podružnična zveza.

3. Novi statut.

Ker je občni zbor pooblastil odbor, da izdela času primerna pravila, je to delo izvršil in jih poslal slovenskemu čebelarškemu društvu v Celje in na Koroško. Odgovora iz Celja še ni došel, zato se o tem poroča pozneje.

4. Akcija za Koroško.

Poroča g. nadzornik Humek. Vsaka podružnica dobi nekaj A. Ž. in eksportnih panjev, potrebno orodje, če se bo dobilo, in točilo. G. Strgar se naprosi, da poizve, kako, kje in za kako ceno bi se izdelali panji. G. Hu-

meku se poveri naloga, da preskrbi model za leseno točilo, radi pomanjkanja pločevinastih točil.

5. Poročilo blagajnika.

Gospod blagajnik poroča o dosedanjem delovanju. Poročilo se odobri. Prosi se ga, da prihodnjič poroča o načrtu za ureditev in delovanje v l. 1920.

6. Opazovalne postaje.

Sklene se, naj se prej ko mogoče zaključijo vse predpriprave, da se začne z opazovanjem.

Ker se nikdo ne oglasi k besedi, gosp. predsednik zaključuje sejo.

ODBOROVA SEJA

dne 13. novembra 1919.

Navzoči gg.: Prošt Kalan, Humek, Verbič, Bukovic, Slapšak, Mesar, Okorn.

Gospod predsednik otvori sejo. Zapisnik zadnje seje se odobri, nato se preide na dnevni red.

1. Razdelitev sladkorja.

Tajnik poroča o razdelitvi obeh pošiljatev (10 vagonov) sladkorja. Vsaka najmanjša množina je v dotičnem izkazu navedena. Poročilo se odobri.

2. Koroška akcija.

G. nadzornik Humek poroča: Delo je prevzel g. Trink. Les za panje, kakor tudi druga najpotrebnejša orodja, železje in rešetke so že kupljene in se prične takoj tudi z izdelovanjem, da se vsa stvar kolikor mogoče hitro in dobro izpelje. Se vzame na znanje.

3. Opazovalne postaje.

Poroča g. profesor Verbič. Oglasilo se je veliko čebelarjev, ki so pripravljeni voditi

opazovalne postaje. Izmed vseh priglášencev jih ima 12 tudi že tehtnice, dočim nekaterim manjkajo toplomeri. G. profesor predlaga, naj bi društvo kupilo še nekaj tehtnic in toplomerov. Sklene se, da se kupi 5 toplomerov, dočim se nakup tehtnic začasno odloži. Z opazovanjem naj se prične prej ko mogoče, najkasneje pa v začetku prihodnjega leta.

4. Reorganizacija društva z ozirom na dopis iz Celja.

Slovensko čebelarstvo društvo v Celju, kateremu smo poslali popravljena pravila glede reorganizacije društva, se v celoti strinja s preurejenimi pravili, stavi pa nekatere izpreminjvalne predloge, kakor častno članstvo, ali naj se vrše občni zbori samo po delegatih, glasovalna pravica članov ali delegatov in drugo. Odbor sklène uvaževati te predloge. Nekatera aktualnejša vprašanja pa naj se obravnavajo na izrednem občnem zboru.

5. Blagajniško poročilo.

Ker delo pri društvu, posebno pa pri upravi narašča, zato prosi g. blagajnik, da bi odbor odobril njegov predlog glede upravne moči. Društvo ima že svojo sobo na Gosposvetski cesti št. 10. Stroški za sobo, upravno moč, razsvetlavo in drugo bodo znašali 400 K mesečno. Sprejeto. Članarina za

l. 1920 se določi po končanem štrajku. Vplačuje naj se potom podružnic, katere naj takoj odtegnejo od vsakega člana prispevek za podružnico, ker se jim pozneje tega ne bo vračalo.

6. Slučajnosti.

Gospod Humek predlaga, da naj se vsem na novo pristopivšim članom, katerim ne moremo poslati prejšnjih številklétošnjega »čebelarja«, pošljejo v nadomestilo starejši letniki. Sprejeto.

Tajnik poroča o prošnji podružnice nemškega čebelarskega društva v Mariboru, ki prosi za sprejem v naše društvo. Se v smislu sklepa odgovori.

Prošnja čebelarske podružnice v Slovenjem Gradcu za en A. Ž. panj kot vzorec se zavrne s pripombo, naj člani sami kupijo tak panj.

G. Humek poroča, da bo v zadnjih številkah »Slov. čebelarja« objavil ponatis Žnidaršičevega članka o A. Ž. panju z vsemi izboljšanjí. Se odobri.

Ker se nikdo ne oglasi k besedi, g. predsednik zaključi sejo.

Jože Okorn,
tajnik.

Drobiž.

Vsem čebelarskim podružnicam, ki so delile jesenski sladkor.

Predsedstvo deželne vlade za Slovenijo je zahtevalo potom poverjenístva za kmetijstvo od Slovenskega čebelarskega društva točen izkaz o razdelitvi 10 vagonov jesenskega sladkorja. Društvo je predložilo na ta poziv razdelilni listi, kakor ste objavljeni v današnji številki na platnicah. S tem izkazom pa predsedstvo deželne vlade ni zadovoljno, ampak zahteva od čebelarskega društva, da mora predložiti razdelilne liste vseh čebelarskih podružnic, iz katerih bo natančno razvidno komu in koliko so podružnice razdelile prejetega sladkorja in sicer mora vsak posamezni prejemnik z lastnoročnim podpisom potrditi resničnost dotične navedbe.

Prosimo torej vse podružnične odbore, ki so izvršili razdelitev, da nam pošljejo razdelilne liste sestavljene v smislu kakor zahteva predsedstvo deželne vlade. Prav isto velja seveda za Štajersko čebelarsko društvo in za podružnične zveze na Koroškem. Izkazati je treba razdelitev čebelarskega sladkorja, ki smo ga oddali podružnicam v dveh partijah létošnje jesen (oktobra in novembra).

Občni zbori podružnic. Vsled sklepa zadnje odborove seje se imajo izvršiti vsi občni zbori podružnic najkasneje do 15. aprila 1920. Takoj po občnem zboru naj vsaka podružnica vpošlje kratko poročilo, v katerem naj tudi navede društveni odbor, število članov in društveno premoženje. Podružnice, ki do tega časa ne bodo zborovale, smatramo, da so prenehale. Upamo pa, da se to ne bo zgodilo niti pri eni podružnici, ker smo prepričani, da se vsak čebelar zaveda, kako važna je organizacija, zlasti v današnjih časih. **Le v organizaciji je moč in napredek.** — Kjer hočejo na občnem zboru predavatelja, naj se pravočasno obrnejo na društvo.

Čebelarska podružnica »Kranj« je imela svoj izredni občni zbor dne 8. septembra 1919 v gostilni g. Ručigaja v Kranju. Udeležilo se ga je precejšnje število čebelarjev. Glavna točka dnevnega reda je bila »Sladkor«. Pobiral se je denar, ker podružnica sama ne more založiti take vsote denarja. Podružnica

je kupila tudi dve baraki v podružnične namene. Nahajata se v Kranju. Sklenilo se je, da se baraki razdereta, deske pa na drobno prodajo čebelarjem. Dobiček bomo uporabili za novo točilo, ki bo podružničnim članom v slučaju potrebe na razpolago.

P. Jocif, tajnik.

Čebelarica podružnica za Kamnik je imela 6. decembra t. l. svoj redni občni zbor. Navzočih je bilo precej članov iz vsega okraja. Predsednik je pozdravil vse udeležence in z veseljem konstatiral, da je tudi zadnje leto pristopilo veliko novih članov. Kamniška podružnica je najstarejša čebelarica podružnica in ena izmed najmočnejših. Od osrednjega društva iz Ljubljane je prišel k zborovanju društveni tajnik g. Okorn. G. Bukovec kot ustanovitelj te podružnice je obljubil, da pride, pa je bil službeno zadržan. Po končanem pozdravnem govoru g. predsednika je povzel besedo g. Okorn in je v daljšem govoru pojasnil pomen in važnost čebelarice organizacije. Dalje je govoril o napredku v čebelarstvu, o premakljivem delu, o raznih napakah in škodljivih razvadah naših čebelarjev in še o marsičem drugem. Po predavanju so bile volitve. Soglasno je bil izvoljen sledeči zastop: predsednik g. Jak. Virijent-Olševk, podpredsednik g. Jož. Košir-Podjelse, tajnik in blagajnik g. Makso Žargi-Kamnik; odborniki: Alojzij Ručigaj-Zgor. Jarše, Fr. Podbrežnik-Olševk, Jakob Razboršek, župnik, Tunjice. — Končno je gospod predsednik vabil člane na dvadnevni čebelarici tečaj, ki naj bi se vršil za to podružnico meseca maja prih. leta.

Vabilo na občni zbor čebelarice podružnice za Ljubljano in okolico, ki bo 25. januarja 1920, ob 10. uri dopoldne v Jugoslovanski tiskarni v III. nadstropju. Dnevni red: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. 3. Določitev podružničnega okoliša. 4. Razni nasveti in predlogi. — Občnega zbora naj se udeleže vsi čebelarji iz Ljubljane, iz okolice pa tisti, ki niso včlanjeni v nobeni podružnici. — Avg. Bukovic, t. č. predsednik. — Fr. Selan, t. č. tajnik in blagajnik.

Medena letina je bila v Istriji minulo leto kaj izvrstna, kakor posnamemo iz zadnje številke »Hrvatske pčele«. Neki čebelar iz Moščenic je iztočil iz osmih panjev 300 kg, drugi iz št. Petra pri Moščenicah iz enega samega panja (ker jih nima več) 40 kg. V Plominu je natočila neka čebelarica iz 30 panjev čez 10 meterskih stotov medu. Prodajali so ga kg po 7—8 lir (lira = 6 K). Ves ta med so nabrale čebele iz kuša, t. j. pravega žajblja (*salvia officinalis*), ki v velikih množinah raste po kraških tleh in cvete skozi dva meseca. Medu tako izvrstno, da v letih,

ko ni prevelike suše, čebele po večkrat zapored napolnijo medišča. En panj zgoraj omenjene čebelarice iz Plomina je nanesele 82½ kg čistega medu. Večinoma čebelarijo tam v »Baračkah«, to so panjovi z gorke stavbo in okvirji 25 × 26 cm velikimi. V medišču imajo polovične okvirje.

Kazaze. (Zgodovina, letina, poučni tečaj.) Odkar ljudje pri nas čebelarijo, do zadnjih let niso bili še združeni v kakem čebelarickem društvu. Da je moralo biti pa čebelarstvo med Podjunčani že v prejšnjih stoletjih zelo razširjeno in da je morda nekaj cvetelo bolj ko zdaj, pričajo oltarji, kipi in slike, ki so jih naši prednamci postavljali v cerkvah zaščitnikoma čebelarjev sv. Jobu in sv. Ambrožu. O tem izpričujejo tudi cerkvene slovesnosti, ki so jih prirejali čebelarji davnih časov pri cerkvah, posvečenih tema svetnikoma. Tudi pri nas pomnijo še stari ljudje in pripovedujejo, da se je vršil nekaj vsako leto tak čebelaricki cerkveni shod v humski podružnici, kjer se nahaja stara slika sv. Joba s čebelnjakom. Vendar v današnjem pomenu besede takrat še niso bili organizirani. Sedanja organizacija je sad novejšega časa, povzročena ravno po propadanju čebelarstva, in ima namen čebelarstvo spet dvigniti in izpopolniti. Zato smo tudi pri nas že pred štirimi leti ustanovili čebelaricko skupino, ki smo jo dne 6. prosinca t. l. pretvorili v pravo podružnico Slov. čebelarickega društva za Koroško. Predaval je tedaj o pomenu in namenu čebelarjenja gospod šolski vodja J. Jekl iz Apač. V odbor so bili izvoljeni kot načelnik A. Jamar, kot odborniki Matija Pukl, A. Košutnik, Jan. Lipnik, A. Miklav, T. Ulbing. Članov šteje podružnica zdaj 34, t. j. vse čebelarje tukajšnjega kraja. Sladkor smo dobivali vedno redno in se je tudi vselej vsem članom enakomerno po številu njihovih panjev razdeljeval. — Letina je bila letos srednje dobra, pri nekaterih panjih prav slaba. Pitalni sladkor nam je prišel na pomoč. — Dne 19. vinotoka nam je priredilo osrednje društvo v Ljubljani učni tečaj, na katerem je predaval potovalni učitelj gosp. J. Okorn. Govoril je o načinu čebelarjenja v kmetških panjih in nato v A. Ž. panjih. Predavanje je bilo posebno za začetnike vrlo zanimivo. Udeležencev je bilo 30. Zanimiva so bila posebno razna vprašanja, ki so se stavila na predavatelja in na katera je dobro odgovoril. Po dveurnem poslušanju praktičnih razmotrivanj so si navzoči nato ogledali en obljuden A. Ž. panj v g. župnika čebelnjaku. Vsi so nesli od tečaja najboljše vtise. Zdaj pa, čebelarji, dobro vzimate čebelice, da vam katera družina ne zaspi za vselej!

Centralno pčelaricko društvo u Zagrebu obdržavalo je u nedjelju, dne 21. prosinca (de-

cembra) 1919, u 9 sati prije podne u prostorijama Samost. škole u Zagrebu svoju I. glavnu skupštinu sa slijedećim dnevnim redom: 1. Izvještaj predsjednika; 2. Izvještaj tajnika; 3. Izvještaj blagajnika; 4. Pretres i prihvrat društvenih pravila; 5. Izbor društvenih odbora i funkcionara; 6. Osnatak Centralne pčelarske zadruge; 7. Gradnja pčelarske škole sa uzornim pčelinjakom; 8. Razni prijedlozi. — Upravni odbor Centralnog pčelarskog društva u Zagrebu.

Izvleček iz statistike l. 1836.

Spisal dr. Fran Hlubeck, profesor kmetijstva in splošnega naravoslovja. (Prevedel iz knjige »Narodnogospodarske razmere ljubljanskega gubernija kralj. Ilirija« J. O.)

Čebelarstvo.

»Kranjsko čebelarstvo je zelo zanimivo, posebno pa nas očara, ko vidimo, kako razširjena je ta panoga kmetijstva, ki ji ne najdemo nikjer primere. Ne samo izobraženci, temveč tudi preprost kmet goji z razumevanjem in ljubeznijo čebelarstvo, česar ne vidimo v drugih avstrijskih deželah.

Kmetovalec ne izkorišča zakladov, ki mu jih nudi narava, samo z lastnimi čebelami, temveč skuša pridobiti poleg ajde in lastnega pridelka medu ob času glavne paše še tretjo žetev, s tem da jemlje čebele iz sosednjih dežel na pašo. Kako lepo je videti, ko se pomikajo pred začetkom ajdove paše cele kolone s čebelami naloženih voz iz sosedne Koroške črez gorovje na Kranjsko!

Čepprav je deželica majhna, ima vendar 100.000 panjev čebel. Statistika ljubljanskega in novomeškega okraja izkazuje namreč, da imajo čebelarji v teh dveh okrožjih 59.355 panjev. Pa tudi v postojniškem okrožju, posebno v okolici Senožeč, se goji čebelarstvo. (V ostalih 40.000 panjih govori pisatelj šele na koncu spisa. Op. prevajalca.)

Pridelek iz vseh 100.000 panjev znaša letno 38.000 centov medu in 2000 centov voska. Množina pridelka je preračunjena po mnogih izkušnjah, in sicer znaša povprečni pridelek panja 40 funtov medu in voska.¹ Iz enega centa (100 funtov) z medom napolnjenega satja dobimo pri iztiskanju pet funtov voska. Tako znaša pridelek iz stotisoč panjev 40.000 centov z medom napolnjenega satja in od te množine dobimo 2000 centov voska.

V poročilih posameznih okrožij je navedena množina pridelka z 10.477 centi medu in 7333 centi voska očitno napačna. — Ravnotako napačno izkazuje Gorenjska samo 14.145, Dolenjska pa 22.680 panjev in na ta

način utemeljuje važnost čebelarskih pridelkov, ki zavzemajo izmed vseh kmetijskih pridelkov skoraj prvo mesto v trgovini.

V korist čebelarstva bi bilo želeto edinole, da bi tudi Dolenjci gojili čebelarstvo in isti meri in z isto skrbnostjo kakor Gorenjci. Če bi drugi dolenjski posestniki posnemali gospode grofa Barbota, župnika Jegliča, Matija Repeša in Kastelica, ter oskrbnika Jakoba Strgarja, Jožefa Zilanderja in Janeza Hosto, potem bi imeli lahko na Kranjskem 200.000 panjev in bi dobili za pridelke 1,632.000 fl.

Na Notranjskem ovira burja setev ajde in tako čebelarstvo samo. Čebelarji postojniškega okrožja so primorani voziti čebele v senožeški okraj na ajdovo pašo.

Da bi pa čebelarji mogli dobro izrabiti tudi spomladansko pašo, zato naj ne bi morili čebel, marveč jih preživljali čez zimo in sicer tako, da jih porazdele v plemenjake, kar je zelo velikega pomena za čebelarstvo, kakor tudi za množino pridelka. Ako bi čebelarji ne morili čebel, bi pridelali veliko več in bi drugi ne mogli tekmovati z njimi. Med, ki ga pridelajo naši čebelarji, cenijo v Nemčiji posebno Bavarci (norimberški »lect«. Op. prevajalca.) in Prusi pri napravljanju medice.

Cena panja je 1—2 fl. Cena voska 80 do 90 fl. za cent in centu medu 15—18 fl. (v zadnjem desetletju).

Če računimo povprečno vsak panj 1 fl., cent voska 85 fl. in cent medu 17 fl., potem znaša vrednost čebel 100.000 fl. in po čebelarstvu pridobljeni bruto pridelek 646.000 fl. za 38.000 centov medu in 170.000 fl. za 2000 centov voska, skupaj 816.000 fl.

Marsikomu bi se zdela ta vsota neverjetna, posebno, če upošteva, da tako neznačajna živalca kakor je čebela, prinaša deželi te dohodke. Zato hočem tistim, ki presoajo v tej stvari, navesti za resničnost mojih podatkov še sledeče:

Na Gorenjskem čebelariskoro vsak posestnik.¹ Vzemimo, da ima samo vsak tretji kmet 10 panjev čebel, tedaj ima Gorenjska sama 70.000 panjev. Na Dolenjskem sicer čebelarstvo ni tako razvito, vendar imajo tamošnji čebelarji, posebno prej navedeni po 100—200 panjev. Vzemimo, da ima vsak deseti posestnik samo 6—7 panjev čebel, potem vidimo, da imajo Dolenjci 24 do 28 tisoč panjev čebel.

Na Notranjskem računim število panjev v postojnskem in planinskem okraju samo z 2000 panji. Tako dobimo v celoti v tem jakonizkem razmerju 100.000 panjev čebel.

Opomba prevajalca: Iz gori navedenega spisa razvidimo, kako razvito je bilo pred leti

¹ Najbrže nekoliko pretirano.

¹ To je tudi precej smela trditev.

pri nas čebelarstvo in koliko je prinašalo. Ako računimo čebelarske pridelke iz leta 1836 po sedanjih cenah in sicer med po 30 K vosek pa po 40 K, bi znašala današnja vrednost teh pridelkov za med okroglih 64 milijonov, za vosek pa nekaj več nego 5 milijonov, torej skupaj dobrih 69 milijonov kron. Letošnja statistika nam bo pokazala, v koliko smo napredovali od leta 1836.

Zdravilo za brezletnost ali nosečo. V par številkah letošnjega »Slov. Čebelarja« sem čital o brezletnosti ali noseči. Tudi jaz sem moral že večkrat izkusiti, kako je ta bolezen nevarna. Zažveplal sem zaradi nje tudi že po kak panj. Nasprotno sem pa tudi prepričan, da kdor hoče imeti zdrave čebele, mora skrbeti za čisto in zdravo vodo v bližini čebelnjaka. Na Krasu sem imel največkrat priliko opazovati brezletnost na svojih čebelah, pa tudi pri sosednjih čebelarjih, ker tam mnogokrat primanjkuje vode in jo morajo čebele iskati po mlakužah, gnojiščih in drugih nesnažnih prostorih. Vsled tega obole tako, da pridejo posamezni panji ob vso žival. Leta in leta sem poskušal na vse načine, kako bi to nesrečo preprečil. Naposled se mi je posrečilo najti zdravilo, ki si ga vsakdo lahko pripravi in ki je popolnoma zanesljivo. Na četrte kile cvetnega medu vzamem 20 dek sladkorja in četrte litra vode. Tej raztopini pridem in dobro vmešam noževu konico nafalina in potem vse skupaj kuham, da dobro zavre. Ko se ta mešanica ohladi, jo pokrmim še mlačno bolnim čebelam. Čez eno uro so čebele popolnoma zdrave in krepke. Gori omenjena množina zadostuje za dva panja. — Leta 1918. se mi je nazadnje pripetil slučaj te bolezni in prav takrat tudi mojemu najbližnjemu sosedu-čebelarju. Neko jutro velikega travna pridem k čebelam in zdelo se mi je vse v redu. Ko pridem pa ob 10. uri drugič pogledat, najdem pred enim panjem vse polno čebel. Nekaj je bilo že mrtvih, druge so bile pa še žive in vse nekam v eno stran zavite (!). Grem k sosedu in v svoje največje začudenje najdem pri njem že dva panja tako bolna. Hotel jih je zažveplati, a jaz sem to preprečil in obljubil, da jih ozdravim. Ko se vračam proti domu, mi priteče nasproti žena s poročilom, da je obolel doma že drugi panj. In res! Ko ga odprem, vidim, da je že skoraj polovico muh na tleh. Nemudoma stopim v kuhinjo in skuham v naglici prej imenovano zdravilo. Ko je bilo dovolj ohlajeno, ga dam svojim in sosedovim čebelam. S tekočino sem poskropil tudi padle čebele, ki so se potem večinoma oživele in zletele. Čebele so bile ozdravljene in nevarnost odstranjena. Sosed mi je bil tako hvaležen, da mi je podaril pozneje dva roja. Velikega srpana tistega leta

se je bolezen pojavila še enkrat, pa smo jo takoj odgnali in ni bilo opaziti nikakih slabih posledic. — Pa ne, da bi kdo mislil, da so bile čebele lačne in da so zato jele padati. Kaj še! Saj je bilo satje v mediščih do polovice napolnjeno z medom. Letos ni bilo nič opaziti o brezletnosti, dasi imam v panjih še danes vse tisto satje kakor prejšnje leto.

VSEM ČEBELARJEM V SLOVENIJI.

Te dni bo razposlal čebelarski odsek kmetijskega poverjeništvu vsem podružnicam tiskovine in navodila za popis čebelarstva v Sloveniji (čebelarska statistika). Kako se bo ta popis izvršil, je natančno razvidno iz tiskovin in navodila. Naša dolžnost je le, da vlado podpiramo s tem, da še enkrat opozorimo na veliko važnost čebelarske statistike. Danes ne vemo v tem oziru prav nič gotovega in je skrajni čas, da doženemo, kako stoji naše čebelarstvo vsaj v najvažnejših vprašanjih.

Tu se predvsem obračamo na posameznejega čebelarja s prošnjo, da vsak po možnosti podpira osebe, ki bodo imele s tem opravka in tako pospešuje dobro stvar. Čebelarji so povečini razsodni in pametni ljudje, ki so se otresli tistih abotnih predsodkov, češ, da gre pri vsakem takem popisu za zvišanje davkov. Posebno za čebelarstvo je taka bojazen in nezaupljivost naravnost smešna. Gre nam samo za to, da bomo dognali, koliko nas je in kaj premoremo.

Le na podlagi zanesljivih statističnih podatkov bomo dokazali, da smo faktor, ki nekaj pomeni v narodnem gospodarstvu in ki takisto zasluži, da ga merodajni faktorji uvažujejo in podpirajo. Z natančno statistiko bomo najlažje izpodbili tisto običajno omalovaževanje in krivično zapostavljanje čebelarstva in dosegli potreben ugled in veljavo. — Vsi torej na prepotrebno in koristno, pa tudi velezanimivo delo!

O uspehu bomo poročali v prihodnjem letniku.

VAŽNA OBJAVA.

Število društvenih članov narašča in znaša nad 4000. S tem številom vspešno narašča pa tudi delo spadajoče v področje čebelarskega društva. Nabem laik ne more presoditi kako delo je zvezano s tajništvom, blagajništvom in upravo »Slovenskega Čebelarja«. Skrajna potreba je primorala odbor, da je odprl lastno pisarno, s čemur je predolgo odlašal, hoteč se izogniti stroškom, ki jih ob današnji draginji povzroča vzdržava pisarne. Najemščina, razsvetljava, kurjava, snaženje, nabava in-

ventarja so stroški, ki danes niso neznatni; največ stroškov pa povzroča seveda potrebna upravna moč. Da pa delo in stroški z draginjo še bolj ne rastejo, je nujno potrebno olajšati poslovanje čebelarškega društva. Zato naznanja odbor, da se bo v prihodnje ravnal strogo po sledečih navodilih, katere naj si načelniki podružnic in posamezni člani dobro zapomnijo:

1. Društvena pisarna se nahaja na Gosposvetski (prej Marije Terezije) cesti št. 10 nasproti luteranske cerkve; da se prihrani čas je za stranke odprta vsak delavnik od 10.—11. in od 16.—17. ure.

2. Vsakdo postane član za bodoče leto šele tedaj, ko je poravnal članarino v znesku **24 kron**, ki jih je plačati v enem obroku podružnici. Ker so tiskarski stroški naravnost ogromni, in je vsake posamezne številke škoda, ako se izgubi, prve številke ne bomo več pošiljali vsem dosegljivim članom, kakor je bilo do sedaj običajno, ampak samo tistim, ki bodo vplačali članarino. Da bomo vsaj približno vedeli, v kolikem številu naj se tiska 1. številka »Slov. Čebelarja«, nujno prosimo vse dosedanje člane, da brez odloga odrajtajo zgoraj navedeno članarino **podružničnemu blagajniku**, ki bo potem vsaj do 25. januarja 1920 poslal skupni znesek v Ljubljano. Člani, ki so še na dolgu doplačilo (6 kron) k lanski članarini, naj ta dolg poravnajo sedaj, ko bodo plačevali članarino za prihodnje leto.

3. Poštnohраниliške položnice bomo poslali samo podružniškim načelnikom, in jih ne bomo nič več prilagali listu, ker se, kakor že povedano, sprejema članarina samo od podružnic in ne več neposredno od članov.

4. Podružnični načelniki naj nam vpošljejo po možnosti vso članarino skupaj po eni položnici. Istočasno morajo odposlati pa tudi imenik vseh članov s popolnimi naslovi (ime, priimek, vas, h. števil., zadnja pošta), da se jim bo lahko brez ovire dostavljala list in da bomo imeli pri društvu potrebno evidenco.

Tudi člani, ki do sedaj še ne pripadajo nobeni podružnici, naj se priklopijo — če le mogoče — h kakim bližnjim podružnicam. Le v slučaju, da je to nemogoče, naj vpošljejo članarino naravnost v Ljubljano.

Ljubljanski in pa člani ljubljanske okolice, ki še ne pripadajo nobeni podružnici, naj vpošljejo članarino na naslov: g. Julij Slapšak, nadučitelj v Mostah pri Ljubljani.

5. Za vsakega člana naj načelnik podružnice odtegne **2 kroni** že pri pošiljanju denarja, ker pozneje društvo teh kron ne bo vračalo. Od članov, ki bodo plačali članarino direktno društvu, dasiravno so včlanjeni v kako podružnico, ne bomo vračali tistih 2 K.

Vsi direktni člani morajo poslati popolno letoletno članarino v znesku 24 K.

Nujno pozivamo vse podružnične odbore in vse člane, da se natančno ravnajo po teh določenih. S tem silno olajšajo društveno poslovanje, in koristijo tudi sami sebi, ker le na ta način bodo dosegli redno prejemanje društvenega glasila in se bodo pri event. delitvi sladkorja izognili vsem neprilikam.

Uredniška listnica. Gotovo se bo cenjenim članom čudno zdelo, da imamo vrhu stavkarske še posebno zamudo celih pet tednov. Da pa ne bo kdo dolžil uredništva kake krivde, moramo povdarjati, da je bil celoten rokopis za te številke v tiskarni že 9. decembra, torej takoj tisti dan, ko se je stavka končala in se je začelo delati. Potem je hodil pa urednik vsak teden parkrat drezat, ker je želel, da bi list izšel vendar pred novim letom. Toda vse ni nič pomagalo. Zamudo je zakrivila torej le tiskarna. — Pri tej priliki prosim vč. člane, da se naj v zadevi nerednega izhajanja nikar ne obračajo na uredništvo. Enkrat za vselej bodi povedano, da bo uredništvo vedno pravočasno storilo svojo dolžnost in je vsako zamudo pisati na rovaš tiskarne. Najkasneje do 15. vsakega meseca bo rokopis v tiskarni in če bo šlo delo od rok, bo list lahko zunaj od 25. do zadnjega vsakega meseca. Vč. gg. sotrudnike prosim, da takisto uvažujejo gornji termin kot uredniški sklep za dotični mesec. — Vsem sotrudnikom, članom in sploh vsem čebelarjem želimo prav medeno novo leto 1920.

IZHAJA DNE 15. VSAKEGA MESECA ≡ ČLANARINA LETNO 8 K

SLOVENSKI ČEBELAR

≡ GLASILO ≡
SLOVENSKEGA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA
≡ V LJUBLJANI ≡

UREJUJE M. HUMEK, SADJARSKI NADZORNIK V LJUBLJANI

Vsebina: Kaj bo! (M. Humek.) — O prevešanju. (J. Okorn.) — Čebelarska pisma. — Zaklopna kozica. (M. Humek.) — Najboljše kadilo. (M. Humek.) — Čebelarske opazovalnice. — Žena in čebelarstvo. (H. Zirkelbach.) — Društveni vestnik. — Drobiž.

LETNIK XXII.

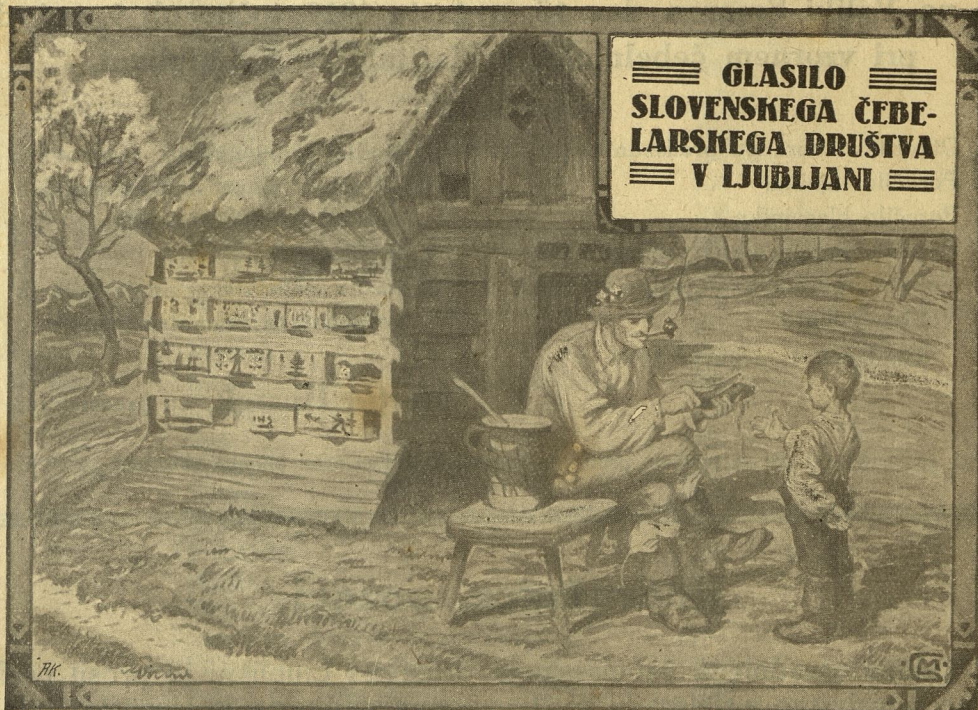
1919

ŠTEV. 6.

**Vsled preoblega dela v tiskarni se
je ta številka 14 dni zakasnila.**

IZHAJA DNE 15. VSAKEGA MESECA ≡ ČLANARINA LETNO 8 K

SLOVENSKI ČEBELAR

UREJUJE M. HUMEK, SADJARSKI NADZORNIK V LJUBLJANI

Vsebina: Proč s prevešanjem! (Val. Jakelj.) — Priprava čebel za jesensko pašo. (J. Okorn.) — Kaj je z lipo? (M. Humek.) — Moji napajalniki. (Jos. Verbič.) — Moje točilo. (Jože Kajfež.) — Zapora za A. Ž. panj. (J. Babnik.) — Naše opazovalnice. (J. Verbič.) — Barve. (A. Kostrevc.) — Vesti iz podružnic. — Društveni vestnik. — Drokiž.

LETNIK XXII.

1919

ŠTEV. 7.

Gospodarska zveza

v Ljubljani

prodaja specerijsko
in kolonijalno blago, umetna
gnojila in krmila, sir, surovo maslo in
kondenzirano mleko ter preskrbuje vsako-
vrstne poljedelske in sadjarske stroje.

Velika zaloga
pristnih domačih
vin po zmernih
cenah.

Izdelujem in dobavljam

Žnideršič-Albertijeve panje
eksportne panje na 9 okvirjev
v delih
in popolnoma izdelane.

Panji stalno na skladišču.

Grajsko Kolovška lesna industrija

Feliks Stare

Kolovec, pošta Radomlje,
železnična postaja Jarše-Mengeš.

Gospodarska zveza v Ljubljani

prodaja specerijsko
in kolonijalno blago, umetna
gnojila in krmila, sir, surovo maslo in
kondenzirano mleko ter preskrbuje vsako-
vrstne poljedelske in sadjarske stroje.

Velika zaloga
pristnih domačih
vin po zmernih
cenah.

Izkaz o razdelitvi sladkorja

od 1. maja do 31. julija 1919.

Podružnica.	kg
Bela cerkev	500
Bled	500
Bohinjska Bela	450
Bohinjska Bistrica	1538
Borovnica	200
Breznica (Gorenjsko)	600
Brezovica pri Ljubljani	450
Cerklje	700
Dobrava pri Ljubljani	200
Dvor pri Žužemberku	200
Gorenjska dolina	700
Gorje pri Bledu	400
Grahovo pri Cerknici	1100
Ig	250
Jesenice	400
Kamnik	1400
Kostelj	550
Kovor pri Trziču	150
Kranj	3000
Krka	300
Krtina	1100
Ljubno	400
Medvode	430
Metlika	150
Novo mesto	600
Osrednje društvo posameznikom	6198
Poljane	900
Račna pri Grosupljem	150
Radovljica	1000
Raka pri Krškem	300
Ribnica	800
Rob	650
Selca nad Škofjo Loko	850
Selo pri Bledu	300
Škofja Loka	900
Št. Rupert	350
Št. Vid pri Ljubljani	437
Št. Vid pri Zatičini	2000
Toplice	300
Velike Lašče in skupina Ortnek	550
Vič pri Ljubljani	750
Vodice	500
Vrhnika	900
Zagorje ob Savi	650
Skupaj	34753

Gospodarska zveza

v Ljubljani

prodaja specerijsko
in kolonijalno blago, umetna
gnojila in krmila, sir, surovo maslo in
kondenzirano mleko ter preskrbuje vsako-
vrstne poljedelske in sadjarske stroje.

Velika zaloga
pristnih domačih
vin po zmernih
cenah.